وبه نستعين بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي تمم نعمته على الثقلين ببعثة نبيه المنصور ليخرجهم بشمائل بينات آياته من
الظلمات الى النور وخص الاوصياء من ذريته خير خلقه ليهديهم الى ظاهر الايمان
ونصرهم على الكفر والفجور الذين عصمهم عن المعاصي والرجس والكذب والغواية والغرور
وجعلهم من عترة خير الانبياء واصطفاهم الاصفياء محمد صلى الله عليه وآله الممدوح
بقبول من عباده الشكور في صحيفة بهجة حبيب الحق بن سفينة اهل العالم
والسرور وشرح صدورنا بمعرفة رسله وائمة الدين الذين هم والى الحق
في ازاحة الشبهات والقصور واجرى السنتنا بذكر مناقب الائمة الحاملين لواء الهدى
على الشراب الطهور ونور عيون بصائرنا بنظر عين سيدي شباب [illegible]
اهل الجنة الممدوحين في القرآن والتوراة والانجيل والصحف والزبور وثقل موازين
اعمالنا بمحبة عترة رسوله محمد الذي جاء بالشرف بالنبي الموفور وزين ايماننا بموالاة
اوليائهم الفائزين غدا عند ربها بالقصور وطهر نفوسنا عن الدنس من اعدائهم
خبائث اللئام الاناث منهم والذكور ومنحنا باعتصام حبل الله فيهم
والتشبث بذيل ولائهم والتمسك بعروة حبهم فاصرت نعيم الجنان وقطف
الحور وانطق السنتنا بفضائل كلامهم وعرفنا حق ولايتهم وسبب علو اعلامهم
في الغيبة والحضور وثبت اقدامنا على جادة سنتهم ومنهاج طريقتهم الذي
يشفي المصدور وقلب قلوب افئدتنا عن طرف اصحاب الملل لها طلبه

وسبل ابواب النجاة العاطلة أئمة الكفر والغرور واشف صدورنا من مرض مودة
الثلاثة والاربعة من الشيعة الذين فضلوا بالنجاسة من الخنزير والكلب العقور وفرغ
نفوسنا من تعصب الفراعنة واسحب وطاغوت ارباب الشرور والزور و
وازاح افئدتنا عن تقليد بعض آبائنا الضالين المكذبين المعذبين الارجاس في الاجداث
والقبور جعلنا الله واولادنا واحبابنا من المؤمنين المنتقمين الى حين الذين يضربون
بالصوارم على اعناق النواصب والخوارج امام الانام الحجة المنتظر عند الظهور صلوات الله
وعلى آبائه ووزرائه وشيعته ومواليه وانصاره ومحبيه الى يوم ينفخ في الصور ونشهد
ان لا اله الا الله وحده لا شريك له الها واحدا احدا فردا وترا صمدا قيوما دائما ابدا
وانه لم يتخذ صاحبة ولا ولدا ولم يكن له شريك في الملك ولم يكن له ولي من
الذل ولم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا احد لا تدركه الابصار وهو اللطيف الخبير
وانه تعالى لا يظلم مثقال ذرة ولا يرضى لعباده الكفر وانه ليس بظلام للعبيد والا
ما اصابنا من حسنة فمن الله وما اصابنا من سيئة فمن انفسنا ونشهد ان محمدا
عبده ورسوله حيث قال الله تعالى وما محمد الا رسول وانه صلى الله عليه وآله وما ينطق
عن الهوى ان هو الا وحي يوحى وانه صلى الله عليه وآله رحمة للعالمين وانه بالمؤمنين
رؤوف رحيم وانه قد عرج الى السموات بجسمه الشريف ونفسه المنيفة وسمع كلم
من كلام العزيز العلام ما لا يدركه الافهام ولا يخطر على الاوهام وتفصيل في ادراك
تلك الاسرار لا الباب اولي النهى والالباب قال عز من قائل ثم دنى فتدلى فكان قاب
قوسين او ادنى فاوحى الى عبده ما اوحى ما كذب الفؤاد ما رأى افتمارونه
على ما يرى ولقد رآه نزلة اخرى عند ... جنة المأوى وفي ذلك الآيات بينات مفصلات

لمن وال

لمن وال التصديق والتقرب حيث قال جل شانه سبحان الذي اسرى بعبده ليلا من
المسجد الاقصى الذي باركنا حوله لنريه من آياتنا انه هو السميع البصير ونشهد ان اهل بيت
رسول الله مطهرون من الرجس والآثام بنص آية التطهير في قوله تعالى انما يريد الله
ليذهب عنكم الرجس اهل البيت ويطهركم تطهيرا ونشهد ان امير المؤمنين
علي عليه السلام من الملك العلام ومن رسول الله بلا فاصلة بطريق بنص انما و
وليكم الله ورسوله والذين آمنوا الذين يقيمون الصلوة ويؤتون الزكوة وهم راكعون
يعني عليا عليه السلام بالاجماع وبتوضيح حديث الغدير من كنت مولاه فهذا
علي مولاه وهو نفس رسول الله بشهادة آية المباهلة حيث قال عز وجل خطابا الى
حبيبه بشير الرحمة شفيع الامة فمن حاجك فيه من بعد ما جاءك من العلم
فقل تعالوا ندع ابناءنا وابناءكم وانفسنا وانفسكم يعني امير المؤمنين والامام
المتقين وسيد الوصيين وقائد الغر المحجلين علي بن ابي طالب به لبيان ان الرجل
لا بد ... وشخصه الا امره ... امر يقوم البشر ... الى الدعوة من النبي
والانبياء لم يقع الا الى علي عليه السلام ... الخبر الصحيح المشهور نفسك نفسي ودمك
ودمك دمي ولحمك لحمي ... في سلك الحديث وهو شقيق رسول الله في جميع
المراتب الشريفة انما الشقيق ذلك الامر على الشقي الاثيم الزنيم الذي ... ظهره بشق
نفسه النبي من شقاق بعده وكان مولانا امير المؤمنين ... بقيام مقام سيد
الرسل ... الخبر الصحيح والبرهان الصريح يا علي انت مني بمنزلة
هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي وحيث انت خليفتي من بعدي
... انه خليفة رسول الله ... مقام النبي بلا فاصلة

لجی البحر وحظ النظر و اشهد ان الائمة الابرار والخلفاء الاخیار بعد الرسول المختار
علی قامع الکفار من بعده وسید اولاده الحسن ابن علی ثم اخوه السبط التابع المرتضی
الیه الحسین ثم العابد علی ثم الباقر محمد ثم الصادق جعفر ثم الکاظم موسی ثم الرضا
علی ثم التقی محمد ثم النقی علی ثم الزکی العسکری ثم الحجة القائم المنتظر المرجو الذی ببقائه
بقیت الدنیا وبیمنه رزق الوری وبوجوده ثبتت الارض والسماء وبه یملا الله الارض
قسطا وعدلا بعد ما ملئت ظلما وجورا واشهد ان اقوالهم حجة وامتثالهم فریضة وطاعتهم
مفروضة بنص ایة الاطاعة کما قال الله تعالی یا ایها الذین امنوا اطیعوا الله واطیعوا الرسول
واولی الامر منکم واشهد ان مودتهم لازمة مفترضة والاقتداء بهم منجیة
ومخالفتهم مردیة وهم سادات اهل الجنة اجمعین وشفعاء یوم الدین وائمة
اهل الارض علی الیقین وافضل الاوصیاء المرضیین اللهم فضلک رجاؤنا وکرمک ورحمتک
املنا لا عمل لنا نستحق به الجنة ولا طاعة لنا نستوجب بها الرضوان الا انا اعتقدنا توحیدک
وعدلک وارتجینا احسانک وفضلک وتشفعنا الیک بالنبی واله من
احبتک وانت اکرم الاکرمین وارحم الراحمین فیقول احقر البریة راجی
العلویة تراب اقدام سلالة الهاشمیة غبار نعال العترة الفاطمیة المهتدی بمذهب
الامامیة المقتدی باثار الجعفریة خادم زمرة الاثنا عشریة رو نقض الفضة المباغیة
لاحق الفرقة الناجیة المسماة بالشیعة الحمیدیة الامن الحنفیة والمالکیة کاش
ابن نعیمة الحنبلیة قاطع اذناب الانعام ولد وارث عارف منهاج الصدق و
الصواب الفقیر الراجی الی رحمة رب الارباب جد عبد الله ابن عبد الوهاب ابن
عبد الرحمن بن محمد ملهم بحجام الاهل حسن علیه ... مستغنی وبها

الاصل رقم

الاصل ساکن دهکده ولد این ضعیف هم بالتمام چون از خط نسخ بهره دارد اکثر
اوقات بکتابت کتاب الله مشغول میباشد وقرآن مجید چنان مذکور لوح خاطر
اوست وبحسن خط دارد که از اول تا آخر از بر مینویسد تا چه غایت روشن
مدرسه بر حرف رقوم مشتغل است وکلام معجز نظام رب تال القرآن
والفرقان بلعنه کیا در بارهٔ امثال او واقع شت که او از جمله ذوب ذوی الالباب
ذباب و نایال حنفیه ... دانست چند گونه زمان در پدر رحم
نم سنگ ولیکن من کدم میدان بجز تا ... خلف بر زند مسیح
تا خلف پدرم و دور شد در مخالفت و تعصب درم ذکر از او
نبودم بلکه چندین بار قسم شکر یادم بودم نه در طلب بودم چون تعاد
رسیدم بیا بوده ام دم تمام چون راستیه کوسر یادم است در هر دست
با وجود ریح کمت مطول بطول دهم دعجب مذاهب اعراض دهم کوجب
آنا چند حضرت توفیق هادی طریق سر کردید از ظلمات مذهب حنفیه کشف
بر خیمه لطف خفیه تا بر رسید متمسک بعروة الوثقی اشت متوسل
بحبل المتین کردیدم امید که حضرت ولایت پناه و صاحب زمان
تفقد احوال این شیعه کرده در سلک غلامان با خلاص و شیعیان با خصاص
خود منسلک ساخته از جمله مقربان اعداء خود شمارند والله ولی التوفیق علی کردمار دیدم
خلاص که عز زعلی نیست ار منتص علی برد مارا براه صواب براورد مارا از
زغرب دواب علی برد مارا بسوی بهشت دلم غیر راه علی بهشت
چشمه مارا زلال حیات علی برد مارا براه نجات فکندم از کرم جو

فکنده از کرم بر سرم سایه   دلم یافت زان آفتاب پیرایه   سزد گر کند فخر بعبد الیمک
چه مه از دلم نور حق اقتباس   علی را منم از جان و دل بنده ام   ز عمر تلف کرده شرمنده ام
بنور علی جان ره حق طلبت   خوش آنکس که راهش بنور علیست   علی آنکه جنسش بود جنس علم
ازو موج او بود صد کوه علم   ز لامش چو بهر کریم لطیفست   علوم ملائک ازان موج یافت
ز یا نور عرفان او رایتست   که مهتاب شب غیر او شبنمست   علی آنکه مهرش بود فرض عینی
بهر جا نور غایب آمد چه دان   علی آنکه مهرش بود ما عبید   لشکر رستگاری بود روز وعید
علی را چه یزدان ثنا خوانده است   ز نور حق بر حبیب خوانده است   منم بنده خاندان علی
که جان دلم شد بنورش جلی   دلم چو سیه آینه زو عمر   عمر آنکه دارد سقر در سقر
و بینی سیاه کرده او زشت   نکرده دست ... تسبیح ...   چه تاریک باشد بدان ام سیاه
بمهر علی شد منور چو ماه   نیز دوده دل را بعیض عمر   خداوند دانا خفی و جلی
بود دانه حال علی و ولا   ازان روی جهان را شد مقتدا   بخوانم علی را علی کل حال
تو ام سکه کرده بر ونده ضال   لکنم لعن هر سگ بنو عمر و بکر   ببو بکر و عثمان و دیگر عمر
که دین منبر را بیند رهزن   بره خلایق شدند چاه کن   عمر را خدا باز جان دشمنم
بجنت بیز نبی کل مسکنم   ز عمر که باشد شبیه عمه   چنانم بری کنز عذاب سقر
ندانم که روی زیخ چه دارد کنان   که ردی عمر کرده دود سیاه   کلام ای فقیر

کثیر التقصیر ... بال شار عرضه میدارد که بر ارباب فطنت و روایت و اصحاب خبرت و بصیرت پوشیده نماند که سبب تالیف این مجموعه که هر حرفش اصطرلاب طریقت و مفتاح کنوز حقایق و هر لفظش آفتاب فلک حقیقت و مصباح رموز دقایق و هر سطرش از سطور منقبت شاه

[illegible]

راه سبیل طریق بر خط استوای اقالیم شرایع و سنن السمر ابصار مستبصرین الا که جنین این حقیر کثیر التقصیر بیمن توفیقات الله القدیر جل و علی و بطریق حضرات ائمه المعصومین صلوات الله تبارک تعالی علیهم اجمعین از فیض فرح علیت شیخ الجلیل و حضیض اسفل السافلین باوج علیین خوارشت رسید که کیفیت بر امدن از تیج عوائت و خلاصی شدن از ورطه جهالت و رهائی از دام ضلالت و نجات جستن از قید ظلمات و مطلع شدن بانوار هدایت و طریق بحث مناظره مقرر کرده او لا علی سبیل المجادله و ثانیا علی طریق المناظره با اکثر اهل عصبیت از رؤسای اهل عدوان اتفاق افتاده بر سبیل تفصیل بر تقییم از مطالعه این نسخه موجب هدایت و استبصار همگنان خواهد گردید امید از کرم ذوالجلال والاکرام انکه خوانندهء و بینندهء طبع سلیم و ذهن مستقیم و ذهن تأمل و تفکر و تدبر فرمایند کرامت فرمایند بحق الحق والنبی المطلق و بعد که توضیح این مقام و تفصیل این اجمال آنکه بتاریخ سنه ١٠٦٢ ناچیز در شهر پرکه از سعادت دولت ازین بهره ور گردیده و سود این که سود عقبی نداشته زبان ابکان گشته نفع اجل و عاجل بمقدم سیدات جهانی که در بابه جوانمردی سرا پا جوهر و صفدری و صنیانش از جواهر معانی از در و گوهر ملی و نام نامیش رضا علی بیگ ستشکی شنوان کفت از هر یکی بهر چه وصف کنم صد هزار ضیافت نبود لا حرز سیر المتعصبین المخالفین و یمن الله از اتفاقات چند روزی از روزهای فصل بهار نصف نهار در بازار سوار مذکور چشم بشمع جمال نجسته فرجام خدام عالیمقام لازم الاحترام اکرم الفضلا الکرام قدوه القراء العظام غواص دریای معانی نقاده جوهر سخندانی سالک مسالک طریقت و ایقان

واقف موارد حقیقت و عرفان معانی الاسلام والدین المتوسل بحبل المتین المحتمی
بعنایت الملک الولی مولانا عبد العلی شیرازی رفیق تاجر مزبور نور وش
کردید با وجود آنکه تعصب و جهل بر بنده در ان ایام بود که روی دل اهل
ایمان را معصیت انگه کفر می‌انگاشتم چون مولانای مزبور را سراسیمه
و حیران دیدم دانستم که راه خانه خود گم کرده پرسیدم چه سرگردانی گفت که چه
منزل خود فراموش کرده ام گفتم خانه شما در کدام محله واقع است
گفت نه بیم و نمیدانم گفتم در جوار شما مسجدی و دکانی هست تا بر
اشراف آن راه بری کنم گفت مسجد جامع عالیست اما نامش معلوم نیست
بهمین علامات تا بر بیت الشریف رفتیم و بهمین وسیله جلیله بکرات
ملازمت حاجی رضا علی مذکور و سعادت اندوختم چون معتبر الیه معلوم کرد
که این فقیر دلیل راه مولانای مذکور شده ام از روی ظرافت بل کرامت
بمقتضای آیه کریمه هل جزاء الاحسان الا الاحسان فرمودند مروت
مقتضی آنست که او را نیز مجبور از طریق ضلالت بهدایت دلالت فرمائی اگر
چه این حرف بر دلم گران تر از کوه آمد اما چون محبت دل نه جوب مهاجرت
نکردم بلبر حینی بهمین تقریب آشنا شدم بتکلیف ایشان هر روز جمعه
مقابله قرآن میرفتم تا آنکه روزی مولانای مذکور از من پرسید که مردم این شهر
چه مذهب دارند گفتم الحمد لله که همه یک رنگ حنفی مذهب‌اند و این بلده برخلاف

بلاد دیگر

بلاد دیگر از دو رنگی معرا است گفت مگر اهل این شهر از حقیقت مذهب شافعی و حنبلی
و مالکی خاطر نشسته اند که تو این هم از دو رنگی استعجاب میکنی گفتم هر چند در حقیقت
هر چهار برابرند اما ابو حنیفه چون امام اعظم اکثر ازیشان بوده‌اند بر دیگران ترجیح دارند
گفت هرگاه در حقیقت هر چهار بالتسویه اند ترجیح بلا مرجح باشد گفتم از
حیثیت سبقت بر دیگران امتیاز دارد گفت هیچ نصی از قرآن یا حدیث
بر وجوب متابعت او دارید گفتم نه گفت آیا اهل سنت اجماع کرده اند
بر وجوب اطاعت او گفتم نه گفت پس بر لزوم تقلید او دلیل شما
چیست گفتم از حیثیت اجتهادش بهر مقلد لازم است تقلید او
کردن گفت آیا تمامت اهل اسلام لازم است که تقلید ابو حنیفه کنند
هر کس بهر مذهبی که دلش مطمئن گردد سالک شود گفتم سوای این چهار
مذهب هر مذهبی را باشد بدعت و ضلالت خواهد بود گفت دعوی
بی بینه مقبول نیست اگر برهان ساطع و دلیل قاطع بر حقیت چهار مذهب
داشته باشید اعلام نمایید تا حجت باشد گفتم پس اجماعی مقرر شده
گفت از این سخنان اطمینان حاصل نمیشود بنا بر آنکه اختلاف در طرق
مختلفه الشان بسیار است و حال آنکه در قرآن مجید متابعت سبیل سوای
سبیل الله نهی واقع شده کما قال جل و عز وان هذا صراطی مستقیما

فاتبعوه ولا تتبعوا السبل فتفرق بکم عن سبیله و بمصداق حدیث متواتر
که ستفترق امتی من بعدی علی ثلث و سبعین فرقة کلهم فی النار
الا واحدة از هفتاد و سه فرقه یک فرقه ناجیه است پس آن فرقه ناجیه باعتقاد اهل سنت
کدام است گفتم بلا شک طائفه ناجیه اهل سنت است گفت سلمنا اهل سنت چهار
طائفه اند از جمله کدام ناجیه است گفتم چون مآل اقوال هر چهار ناشی از احادیث حضرت
پیغمبر است پس در حقیقت هر چهار طالب و قاصد یک طریق و بمنزله فرقه واحده اند
گفت معنی لفظ مذهب چیست گفتم راه گفت پس لابد چهار مذهب معنی چهار راه است
و از متابعت راهها بمصداق و لا تتبعوا السبل احتراز و اجتناب لازم بود جهت
گفتم مطلب هم در جمیع سبیل الله است گفت پس باعث تناقض و صورت و اختلاف
در طرق مختلفه آن چیست و با وجود اختلاف وجوب متابعت آن بچه دلیل
ثابت میشود چون کلام باینجا مقام رسید بکمال اعتصف فی الجمله تزلزل بخواطرم
راه یافت گفتم مطلب تو از این گفتگو چیست گفت میخواهم تحقیق کنم که فرقه
ناجیه کدام طائفه اند تا متابعت نمایم گفت در امور دین خلل بآنکه برابر
جرأت نمیتوانم کرد انشاء الله تعالی از دانشمندان تحقیق مقدمه نموده معروض
خواهم داشت نگاه پیش طالب علمی که در آن شهر با جهد و شهرت تمام
داشت رفتم استفسار فرقه ناجیه بر اهل قاطعه نمودم تلقی بجواب ننمود که مطلقا
تشفی حاصل شد التماس نمودم که مدعا اگر اینکه حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله
بفحوای کریمه قل هذه سبیلی ادعوا الی الله علی بصیرة انا و من اتبعنی

بمتابعت

ولا تتبعوا السبل فتفرق
بمتابعت و دلالت یک راه مامور کرده اند و بمصداق
بکم عن سبیله است را از متابعت طرق مختلفه نهی فرموده و نیز بفحوای کریمه فاتبع
ملة ابراهیم حنیفا متابعت ملت ابراهیم دعوت بر آن ملت که سبیل واضح بود
بر پیغمبر لازم و واجب بود و آنحضرت ما را بکان طریق مستقیم را متابع خود ساخته
و اهل سنت بکلام دلیل چهار راه را حق میدانند و جواب آن معنی چیست الا مجتهد
ساعی سنت بجز نفعی بیراه بعد از ما پیغمبر سر برآورده گفت این کلمات
بما حصل آن است جواب گفتی اگر خواستم جمیع بشنوم استخفاف بعض علما
و اسلام که کفر است کرده باشیم گفتم ایها الاستخفاف حضرت رب العالمین و سید
المرسلین محسوب میشود که فرقه ناجیه یکی طائفه اند و آن طائفه مشتبه
باشد و ما فادان من جانب الله مامور باشیم که از شما در اصول و فروع که مجتهد
عصر باشد علم آیه و فی هدایة فاسئلوا اهل الذکر ان کنتم لا تعلمون
سؤال کنیم و از آن شبهه نمائیم چرا شما مشتبه باب جواب شافی راضی
نمیکنید جواب داد که نفس الامر نیست که در واقع طائفه ناجیه یکیست
اما آن طائفه از این چهار مذهب بیرون نیست چرا معلوم نیست که آن کدام
یک است پس بر آن طریقه اربعه لازم است که کل واحد بر سبیل جزم تصور
کنند که فرقه ناجیه ما خواهیم بود گفتم از این مقدمه معلوم شد که مذهب
اهل یک مذهب است که در میان چهار مذهب معروف مجهول است
اگر نه با وجود اختلاف در میان چهار مذهب حقیقت هر چهار از کجا ظاهر
شده و حال آنکه خود اعتراف دارند که فرقه ناجیه یکی بیش نیست باز گفت

چون نزد راست معلوم شد که طایفه ناجیه از این چهار مذهب بیرون نیست
و اتباع ان متعذر است پس بحکم ایه کریمه لا یکلف الله نفسا الا وسعها
باید که سالک راه هر یکی از مذاهب اربعه بالجزم خود را از فرقه ناجیه بدانند
بالجمله این عقیدت بحکم انما الاعمال بالنیات عند الله همه را نجات
حاصل است گفتم هرگاه باعتقاد و اعتراف شما حق بجانب یک فرقه از فرق
اربعه باشد پس بحکم کریمه فماذا بعد الحق الا الضلال طرق ثلثه عند
الله در ضلالت باشند گفت حاشا من ذلک بلکه نجات در هر چهار
منحصر است گفتم اگر معترضی اعتراض کند و بر سبیل تمثیل گوید مثلا اگر
بضاعت و سه کس یکدانه الماس در میان بضاعت و سه سنگ بلور براق
و شفاف و آبدار گم کرده باشند و دانند که یکی الماس و باقی سنگ
بلور است مع هذا هر یک متصور الماس بودن سنگ را متصرف شده هم خود را
مالک الماس دانند بر جوهری عقل کامل و انصاف شما مخفی نیست
که کدام از این طایفه مالک الماس و باقی هر یک صاحب بلور خواهند
بود پس اگر این چهار مذهب را نیز همان حکم است پس لازم است
که از این چهار فرقه یک فرقه ناجی باشند و باقی باطل است و هرگاه هیچ یک
حقیقت خود را یقینی ندانند پس بطلان مذهب را ظاهر در حقیقت
الشان است که ... بود و قیمت جوهری و انسته (?) دانا بلور اقیمت الماس

بخود کی

بخود پس گر فرقه مخلوق را بموجب عقیده باطله و ظنون عاطله این
حق نشیم تکذیب صحبت نبی کی کفر محض است کرده باشیم و لفظ
واحد الغوو سیفا یده (?) باشد معارض دیگر رفض میتوان ساخت گفت
موافق اعتقاد اهل سنت و جماعت جواب دارم گفتم هرگز خصم باین جواب
خورسند نگردد گفت هر کس باین جوابها خورسند نگردد رافضی خواهد بود
ترا باید که طریق آبای خود را مسلوک داری گفتم ان سبعی (?) فرار مذموم است
گفت مگر ما مسلمان نیستیم گفتم این جواب سئوال من نیست نخواهم
که راه را از جانب شما سیم در طریق الحقیقت نداند نام شنیدیم
گفت سخن چنین شد که تر از رافضیان گمراه میکنند و از جمله رافضیان تا قیام
قیامت بر نمیتوان آمد و هر طالب علمی که با طایفه رافضیه در باب مذاهب بحث
نماید ایمان او در معرض تلف است و اکثر طوایف محمد را رافضی کرده اند
نعوذ بالله منها انگاه یکی از حضار مجلس استفاده نمود که طالب علم با وجود
دانش بگفته زید و عمرو از جاده مستقیم منحرف میگردد گفت
رافضه جهت اثبات مدعای خود دلیلها چند از قرآن و حدیث پیدا میکنند
و اصل علم عقل خیره میگردد و کتب ایشان بسیار مدلل است بمصداق
ایه کریمه فمن اتبع هدای فلا یضل و لا یشقی ... تا که فرقه ناجیه
ایشان باشند گفت معاذ الله بلکه ایشان نزد اهل سنت کافر مطلق
اند سب و شتم و طعن شیخین و ذی النورین و بعض ازواج طاهرات حضرت سید
کائنات ... جایز بلکه عبادت میدانند مجرد شنیدن این سخن از غا
یت تعصب و عداوت نهایت رسوخ عقیدت که بان کلاب جهنم داشتم متغیر
و ملال شدم و گفتم منشاء عداوت این قوم با خلفای راشدین چه بوده

کفت در این باب سخن ما در ان اثنا غوغا و جدال بسیار رفت و از بس موقوف بدین
کشت فریقین است بس سبب این بحث و کرسی نیافته و دوم کم کرده بر کشته تمام
شد از غبار خاطر اندیشه پیدا بودم و در شکفتن این کل تازه تعجب داشتم روز
دیگر از بیک غریب طلبی التزام نشر کتب فرو کرفت و علم آفتاب چون شمشیر
به هنه تقدیر رنگ تیره از خلاف افق بر آمد سینه بر کرده بجولانگاه جدال بجانب خیمه
شما فتم و از آلات بزم حرف رزم از ما فرو ریخت چنگ بعض مولانا عبد العلی
رحمه الله رخش همت در میدان مناظره بجولان در آورده بمبادرت مبادرت
نمود کفتم طعن و لعن و فحش شما نسبت با صحابه بکبار از چه راه است و انصاف
آن غلو عجب در رسوخ مودت آن خدا ناترس شرار جحیم در نهاد فرنبو جمله استحکام
یافته کوشنده در طلب حسن ذاتی تشدد و شیطان اللعین بر کنوز ظلمکده دلم بر تیره
استیلا و استعلا یافته استیصال آن جز با بیده آیه کریمه ادع الی سبیل
ربک بالحکمة والموعظة الحسنة وجادلهم بالتی هی احسن
ممکن نیست حکمت عملی کار فرموده شروع در مجادله بوجه حسن نموده
کفت حاشا صحی ذلک فحش نسبت بخلفا ایشان حرام است چه جای
صحابه کرام و علمای مذهب ما هرکز چنین بحکس نکرده اند و درین معنی نیز
بسمع ما رسیده که جمعی از عوام الناس در حوالی عراق عجم و خراسان
از غایت تعصب و جهل بعضی صحابه را بد یاد میکنند و ما را بعلت آنکه عامه
در ایران زمین داریم با ایشان کرده قیاس نباید کرد که ما هرکز با ایشان طایفه
الفتی نیست و تمشی از نظر سیاه دل ایشان را و درین باب بخلاف ما فی الضمیر
من ظهور رسید و وحشت جبلی من بکلی زایل شده اطمینان و سکونت

پدید

پدید آمد و الحق حکمت بالغه الهی اقتضای آن میکند که بمقتضای آیه کریمه فقولا له
قولا لینا لعله یتذکر او یخشی و حدیث صحیح کلموا الناس علی قدر
عقولهم کلام سنجیده و کفتار پسندیده را باهم قرین باشد وقع آن
در طبایع بشری و تاثیر آن در نفوس افراد انسانی در جلب قلوب و حصول
مطلوب بیش از اسلوب اسهل و اسیر خشونت لسانی و تعنیف زبانی مورث
پریشانی خاطر را مستکبر و در کلام مجید اشاره لطیف باین نکته شریف
واقع است چنانکه حق جل و علی بحضرت خیر البشر خطاب فرموده که فبما
رحمة من الله لنت لهم یعنی ای محمد ملاطفه تو در حق طبع و خوی تو در مکالمه
و خوش خویی تو در حال کفتار از رحمت ماست یعنی مظهر رحمت ماست
و اکر پیغمبر تند خوی بودی همانا سینه خلق از او رمیده شدندی و در پیدا امور تو امی
مطیع و منقاد او نمیبودند و از اینجا علو فطرت آن رشادت پناهی
که ساعی هدایت من بود معلوم میتوان کرد که رشته نازکتر از تار
عنکبوت را بجهت اهتمام نگاه داشته نکسیخت با وجود کمال درشتی
و تعصب من آن رشته را بلطایف تلطف استحکام داده بحبل المتین
راه یقین متصل ساخته القصه چون فی الجمله جمعیت خاطر بهم رسید

گفتم بنده را جوابی طرطریق دانسته بعد هر دو اعتراض بر حقیقت
مذهب خود مطلع سازید گفت اعتقاد بعدد اولو الامر است که بین جماعت
در مصدوقه آیه کریمه واعتصموا بحبل جمیعا متمسک اند الا مامورند گفتم
اولو الامر است گفت مذهب ما مذهب حضرت پیغمبر و خلفای اولاد
النبی ورثت گفتم الی حقیقت الی اینجه دلیل ثابت میشود گفت بدلایل
متعدده پس برای ثبوت و حقانیت مذهب این چند دلیل را فرموده اند
بر خلافت آنحضرت دل آنکه چون حضرت رسالت پناه از دار محنت
رحلت فرمودند خلافت آنحضرت ترتیب به بحسب چهار خلیفه انتقال که اول
ایشان ابوبکر بوده و در آخر مرتضی علی ع و هیچ کدام از این چهار خلیفه صاحب
مذهب علیحده نبودند بلکه دعوی این چهار بر سنتی در رسوم حضرت رسالت پناه
پس اتمام از خلافت و اعتقاد اهل سنت بحضرت امیر المؤمنین علیه
السلام بنیز رفته و بالضروره معلوم شد که طریق آنحضرت بی تفاوت
یکیست و در این هیچ شک و شبهه نیست با این اعتبار بر امت واجب
که اقتدا بخلیفه چهارم نمایند که امر خلافت باو منتهی شده و بیرون حضرت
رسالت پناه ص منحصر باو است و کر اختراع مذاهب اربعه مخترعه مشهوره
با وجود اختلاف روایات کاذبه و اخبار احادیث موضوعه اهل اعتماد
و احتمال حقیقت سیادت چهار خلیفه که هر کدام در زمان خود خلافت را
باستقلال تمام کرده اند و احادیث از لفظ مخبر صادق بلا واسطه

والله اعلم

واسطه استماع نموده بودند و بدع مذاهب اربعه احق و اولی بجهة انسب و الیق بوده
پس هرگاه هیچیک از چهار خلیفه بر ارتکاب این امر خطیر جرئت نکرده اند لازم آید که
ادعای ارباب مذاهب اربعه باطل باشد و آراء ایشان بدعت غیر شارع بنابر اینکه برخلاف
ذوی عقول رشیده نیست اتباع شریعت بمصداق آیه کریمه فاتبع ملة ابراهیم حنیفا
بیک ملت مامور بوده و مسلم الثبوت است اتباعت خود و بر همان ملت ارشاد
میفرموده اند چنانکه در آیه کریمه دیگر ثابت است که ملة ابیکم ابراهیم و ظاهر است
که بنابر معتقد گذشته الی صراط مستقیم واجب الاتباع است و اولاد امجاد حضرت
مرتضی علی ع که بمقتضای حدیث صحیح متفق علیه الحسن و الحسین سیدا شباب اهل الجنة
محل اعتماد کاه و معدن فضل و کرامت و منبع جود و سماحت و دارای علوم
انبیا علیهم السلام اند پس لازم است که امت بعد از حضرت مرتضی علی ع
علوم و منبر ایشان فرا گیرند گفتم مسلمانی از کجا ابوحنیفه و غیره متابعت مذاهب
حسنین علیهما السلام نکرده اند گفت از جهة دوری اختلاف در اقوال و کثرت مغایرت
در افعال و احکام با آنکه باری تعالی در قرآن مجید در امر جا اختلاف را مذمت فرموده بلکه بموجب
آیه کریمه وما اختلف الذین اوتوا العلم بغیا بینهم اختلاف را بغی و عدوان
یاد فرموده و از افتراق نهی و بجمع امر فرموده کما قال عز و جل واعتصموا بحبل الله جمیعا
ولا تفرقوا و بر تقدیر تسلیم اگر بغیر محال کو تسلیم ابوحنیفه متابعت حسنین
علیهما السلام به تقیه دیگری لغت را نموده اند پس بنابر این هر سه واجب
الاتباع باشند و بغیر از ایشان واجب و لازم باشد و حال آنکه صفیان هر چهار را
صدق نامیده اند بر خلاف فضلای شافعیه که جهة اثبات کفر ایشان کتابها مدلل

موسوم بنبلیه تشریف تصنیف کرده اند محمد غزالی که از معظم علما
ایشانست کتابی ملقب بمنخول تصنیف کرده که موضوع و مجملش
مشتمل است بر طعن و لعن ابو حنیفه و از جمله عبارت منخول
اما ابو حنیفه نعمان ابن ثابت الکوفی الزندیق کان
یلحن فی الکلام ولا یعرف اللغة والنحو والاحادیث ولم یکن من
فقیها و این مجرد اشعار است که انکار توان کرد و در دیگر کتب
مذاهب ثلثه مذهب او بسیار روایات بیشتر و وجه این اختلاف
احتمالی غالبست از مذهب او باطل باشد بنابر آنکه در علم میزان
مقرر شده که اذا قام الاحتمال بطل الاستدلال و اگر تقلید نمیکنند
کتب مذکوره را آورده تحقیق نماید دفتر استخفاف معقول که تخییر بمقدار بود
شنیدم غزالی مجدد صفت حاصل ضلالت مالوف و عقاید این سنت اطلاع یافتیم
در وجوب ثبوت شانی درست حجت و الزام کرده مرا اسباب از عجلت برخاستیم
و وقت و از وی باستماع صفت لنوز و کد از در اندیشه و در وز را نگاه کردم
فکر و فسادی عقیده و ضلال و فسق این فرقه مرا بر ضلال جاگیر شد خود بر عوض لجه
هلاک و افسانه التجا بدرگاه حضرت دلیل المتحیرین برده نزد بعض از فضلای
مذاهب اربعه تردد نمودم و چندانکه استعلام و استفهام کردم نزد خاطرم
نیارسید هیچ از جایی نشنیدم بلکه چنین در استغفار بعض از مقدمات
مبالغه میکردم از جواب او که عاجز شده شدند و از طریق مخاصمت در آمده کرده
سنت عصبیت را کار میفرمودند ازین جهت در دلم دغدغه عظیم پیدا شد

انگاه

انگاه بیش عزیزی را از سرگذشت زمانه آگاه و بصفت الضعف موصوف
بود و با بنده اختصاص تمام داشت مافی الضمیر خود را براو ظاهر کردم و کیفیت حدوث
مذاهب اربعه و حقیقت هر یک استفسار نمودم تبسم نموده گفت
از معرفت مجهول چند چه حاصل گفتم میخواهم افعال و اقوال ایشان بر من مجهول
نماند گفت صورت سوال و چیست گفتم اهل سنت بکدام دلیل امامت ائمه
اربعه را ثابت کرده اند بکدام حدیث استدلال حقیقت ایشان میکنند و ابو
حنیفه را امام اعظم بچه اعتبار میگویند گفت ای عزیز از خوف ظلمه بهر کس نمیتوان
گفت اگر بر کتمان این اسرار قسم یاد کنی بطریق رمز بر حقایق احوال ایشان
واقف کنم گفتم از من این مشکل و مرا از این زبان خاطر جمع دار ازین بند غم
آزاد کن پس پیمان او بایمان غلیظ موکد ساختم گفت دلیل قطعی بر امامت
ایشان از نص قرآن این آیه نوشته اند بود قوله تعالی وجعلناهم ائمة یدعون
الی النار و یوم القیمة لا ینصرون و خلاق بحدیث مصنوع النعمان
سراج امتی تمسک شده اند و ابو حنیفه بعقیده فاسده معتقدانش اعلم
و اقدم از آن سه کس بود اعظمش میخوانند و در باب شافعی و آن دو کس دیگر
حدیث موضوع و نقل نشده گفتم این حدیث کتابی نیست بلکه در سنوات
ظاهر میدانش از غایت تعصب انرا صحیح نموده اند و حال آنکه ظاهر البطلانست
و بر تقدیر تسلیم صحت الحال لازم می آید که آن سه مجتهد دیگر از مذهب خارج رواج
دادن و را طرف سراج کرده اند کافر شده باشند و حال آنکه حنفیان
در چهار را برحق میدانند گفتم هرگاه حال بر این منوال است بس شما کدام

مذهب اخفی را چون اختیار کرده اید گفت هر چند من در کتب کلام ایشان خوضی کردم
بجائی نرسید لاعلاج دم از این گفتگو فرو بستم و بین الخوف والرجا ماندم
و کار خود را بمشیت حق گذاشتم و چون امامت ائمه اثنا عشر بنص قرآن و حدیث
ثابت نیست ناچار از مذهب ایشان عدول نمودم و در جستجوی مذهب
حقم و امید دارم که حضرت ارحم الراحمین بمقتضای آیه کریمه والذین جاهدوا
فینا لنهدینهم سبلنا هدایت کرامت فرماید از آن مجلس نیز خائب
و خاسر برخواستم و فی الجمله اعتقادی را داشتم در باختم قضارا در اثنای راه
یکی از فقهای اهل نفاق ملاقات اتفاق افتاد و از وی بسبیل استفسار
سؤال کردم اگر کسی بعضی از فروع مذهب حنفی بمذهب شافعی
و غیره یا بالعکس رجوع کند یا در بعضی مسائل تابع شافعی شود چه میشود
گفت اگر چه حکم فاعل این فعل شنیع نزد بعضی آثم و واجب التعزیر است اما
باعتقاد جمعی کافر گردد چه در این صورت لازم می‌آید که تحقیر بعضی علما
کرده بعضی بر بعضی ترجیح و تفضیل دهد و تفضیل بلا مرجح موجب تحقیر
دیگریست و استخفاف علمای اسلام که بر طبق حدیث حضرت سید
الانام علیه الاف التحیة والسلام علماء امتی کانبیاء بنی اسرائیل
بمنزله انبیا اند مستلزم کفر است امام حنفی را جایز نیست که اقتدا به
پیش نماز دیگر کند و بر عکس جایز است بنابر آنکه شافعی و غیره پیشتر
از آنکه بحد اجتهاد رسند و صاحب مذهب علیحده گردند موافقت
بمذهب حنفی میکردند بر خلاف حنفی را که اصلا بمتابعت مذاهب ایشان ننموده

چه او اقدم

چه او اقدم بود گفتم معترض را نیز جواب میرسد که بگوید که هر گاه بمضمون آیه کریمه تلك الرسل
فضلنا بعضهم علی بعض تفضیل بعضی از پیغمبران بر پیغمبری جایز باشد چرا تفضیل عالمی بر عالمی جایز
نباشد بنابر مقدمه مذکور ترجیح مستلزم تحقیر مفضول نمیتواند بود و ایضا اگر خصم بگوید اجماع
باعتقاد اکثر علمای مذهب شما انتقال از مذهبی بمذهبی موجب کفر است پس شافعی و احمد و غیره
بواسطه انتقال از مذهب حنفی بمذهب مخترع خود ثابت شد جوابش چیست گفت
نمیتواند بود که این حکم در تبعه ایشان جاری شد چه ایشان هر کدام مجتهد عصر و امام
وقت خود بودند گفتم بر این تقدیر اگر معارضی گوید که ارباب مذاهب اربعه
هر کدام در زمان خود کسی بودند و لاغیر پس بواسطه ترویج مذاهب مخترع خود خط نسخ
بر مذهب سابق و لاحق میکشیدند پس امامت ائمه اربعه بر کسی از کجا ثابت
گردید و حال آنکه ابو حنیفه که امام شما است از امام شافعی و امام احمد و غیره در
حدوث مذهب ایشان هم خبر نداشت چه جواب او را دفع توان کرد بعد از تامل بسیار
جواب داد که اگر هم فکر در تمهید این مقدمات نقش بر آب زدن است اما دانا که دلی
را بدین قدر معلوم کردم که از مذهب شما خطی ندارید و در هیچ طریق ثابت قدم و راسخ
دم نیستی زنهار که مستحق امثال این سخنان از بحث مکن که اهمال بر رفض تو خواهند
کرد و فتوی به احراق تو خواهند نوشت الی الملك لمن الناصحین روزی دیگر که عینی
اصلی عیون کواکب را سیر ساخت جهت اقتباس انوار تکذیب آفتاب هدایت
بعضی رشید حق ... مستحق گردیدم که هیچ دلیل قطعی بر کفر و نفاق و بغض شیعیان

ابو حنیفه و بطلان مذهب فقهای اربعه دارد گفت بسیار و بیشمار و از جمله
امر ایشان بمنکر و نهی ایشان از معروف است الابد بین قرآن صفت منافقان است
کما قال جل و علا المنافقون والمنافقات بعضهم من بعض یامرون
بالمنکر و ینهون عن المعروف تفصیل این اجمال آنچه گفت
اما بیان امر بمنکر آنکه نزد ابو حنیفه اگر شراب بجوش شد مرفوع الحرمه
و ابن سه مسکر در دو بنگ بود بقدر نیمه حلال دانسته چنانکه در اکثر
کتب حنفیه و غیره مسطور است و شافعی جهة ترتیب دماغ باختن شطرنج
تجویز نموده و حال آنکه حرمت خمر و میسر از بنگ آیه ثابت است و مالک گوشت
سگ و غیره از حیوانات غیر ذوی العقول سوای خوک بود حلال دانسته و گفته
الکل ما دب علی الارض من غیر ذوی العقول حلال سوی خنزیر و الشیخ مالک لواطه
جایز دانسته و گفته که من لاط بعبده او باجیره جایز و شافعی نیز تصدیق
و ... کرده و جمع از علمای شافعیه از زنها بیغیرت در کتاب خود از ...
عبد الحکم ایشان کرده شیدن نقل کرده او گفت از استاد خود شنیدم
الم یصح عن النبی صلعم فی تحریم حلال و لا تحلیله شی و القیاس انه حلال و او حدیث در حمام
جم ابر ... آبروی غلام خوش میبرد و فرزند نام خویش مدار ... نتوانی زد
بگفته مالک غوطه در ورطه جائی بالک و حنیفه ...

چه المختار ایام فتنه و سروش بوده در رخصت کیف در سانیدن به بنگ مضایقه نکرده
و ابو حنیفه هم باستمال شده بشرط آنکه زیاده از قدر یک نیمه نخورند و ناصر خسرو
این معنی بو شته نظم کشیده شافعی گفت شطرنج حلالست مدام که حب زبد
امین راست نظر بمذهب امام ابو حنیفه بود از آن که به در باب شراب بی جوشیده
تجویز نا بود ... بر تو حرام حنبلی گفت که نزد بیماست حلال بجز کلب الکشوده بود
خشم تمام حنبلی گفت اگر آنکه ... نیسته ننگ تناول که اسرش بحرام
کرگس ... حرام مالک او هم از به هر تجویز کند وطی غلام ...
سازد قمار ... از این چهار امام است تمام و شافعی بر خلاف جمیع مذاهب
تقدیم نماز عصر را بر ظهر جایز دانسته و نزد شافعی که کسی ... خود بود ... باطل
باطل است بر خلاف ... ابو حنیفه اگر جنب ...
بجا بر ... زنند تمام آب ان چاه نجس میشود اما اگر بغیر قصد وضو دست بر آب چاه
زنند بطهارت باقی میماند و نیز ابو حنیفه ... مسلم بود نجس
میدانند بر خلاف ... مؤلف گوید که غالبا در این مسئله حق با جانب
او باشد بنا بر آنکه او بقوة اجتهاد دانسته بود که کفار بمراتب از رتبه او پاکیزه
تر بند رعایت ادب نموده تکذیب امام اعظم نباید کرد که تصویب او لازم است
و ابن شافعی گفته نعوذ بالله اگر شخصی زنا کند و دختر از ان زنا و از آن
وطی بهم رسد آن شخص را میرسد که آن دختر را بعقد خود در آورد زیرا که او میراث
نبرد و نیز بقول ابو حنیفه اگر مغربی دختر مشرقی را بخواهد پنج سال در مغرب

در حبس بمانند و چون خلاص شود بشرف آمده در خانه زن آید و اولاد و اطفال
از آن زن بهم رسیده باشد همه در نسب متعلق بانمرد میشوند و از میراث میبرند
زیرا که آن زن هرچند در شوهر مخفی نیست بلکه مع هذا حال اگر گرفته در صورت
مسلمانرا نیز رسد که آن زنرا نیز بانتهام در دشنه قذف کشتند بلکه بنابر حدیث
ظنّوا المؤمن خیراً آن امور را زبان معذور خیر کنند ارشاد در عالم منام حامله
از منفعات و حلال در حالت منام از شوهر خواستن شده باشد و نیز بعد ازین
او اگر کسی بسفر رفته باشد و اگر کسی بغربت او گواهی بدهند پس آن زن شوهر دیگر
کند و از و فرزندان بهم رسند و بعد از آن شوهر اول بیاید آن فرزندان هم
از شوهر اول است و از و میراث میبرند و اولاد زنان الزانی اگر کسی کرباس و جامه و زرده
رنگ کند و یا گندم و زر دمیده آرد کند صاحب کرباس و جامه و گندم را نرسد
اصل خود را باز و طلب کند اگر باوزن و اندگو ریزه گشتند و گشته او خصم او است
اگر دانه درگشته شود شهید است زیرا که انما اجناس جنس دیگر شد شرب
نبیذ را مباح میدانند و حال آنکه مسکر و مستی آن بالا از خمر است و در حدیث
صحیح صریح وارد است که کل مسکر حرام و نیز وضوء مشتق به نبیذ را
تجویز کرده است نماز که زن با جامه از پوست سگ و سجده بر عذره
یابسه جایز میدانند و غسل و غیرها را بی نیّت جایز دانسته و معنی تکبیر
احرام و معنی رکوع اگر بود و عوض فاتحه و سوره جایز میدانند و علمای اربعه

باوجود

باوجود رسیده از منی قبایح اعمال و دیگر افعال التعصب بالنقص الحالة رسانیده بامام بتم
بمثابه عناد دارند که از تشریح مستغنی است از آن جمله غزالی و متوکل از نقّاد
شافعیه اند گفته اند که الاستحباب التسطیح لکن لما صار شعاراً للرفضة عدل الی التسنیم یعنی
تسطیح و مربع کردن قبر مستحب است ولکن چون رافضیان شعار خود کرده اند عدول کردیم
از آن بامر مسنم کردن و زمخشری از علمای ائمه حنفیه است در تفسیر هو الذی
یصلی علیکم و ملائکته گفته با بصداق سنة الا ایها الصلاة علی آحاد المسلمین لکن
لما اتخذه الرفضة ذلک فی ائمتهم منعناه و ابن حجر شارح بخاری نیز مثل این عبارت
در منع تزویج سلام علی آل رسول الله صلی الله علیه وآله ذکر کرده و مؤلف هدایه از فقهای
حنفیه است گفته که ان التشریع الختم فی الیمین لکن لما اتخذته الرفضة عادة جعلنا
الختم فی الیسار بر ضمایر فیض مظاهر اولو الالباب مخفی نیست که امام باید
رافع فتنه و فساد و قالع بنیاد بغض و عناد و مانع نزاع و اختلاف امت باشد نه آنکه
بجهت نقض و بغض خود بوجه مامعت موسوم ساخته بنای یک ملت بر اساس چهار شریعت
و در اصول و فروع با هم مختلف باشند و در احکام الهی بر غم یکدیگر
فتوی دهند و در فتوی شرع محمدی صلی الله علیه وآله اگر متابعت هوای نفس ناقص
در عضو فاست خود نماید و سنگ تفرقه اجمع و لا تفرقوا احرام و تشریع
است و در عیان امت آنحضرت انداخته و آتش نزاع گشته به ضلالت دیگر الهی

دفس و بعض ضلالات زنبیه عدم علم و فقاهت امام امت شوند و هر زی
سیدانند اچنین هر طایفه مقتدا بهم رسد بحث منازعت و مخاصمت
شود و فی دای عظیم روی نماید پس فائده امت معکوس شود و تباعی
مجرد دعوای امامت هر یک از ایشان طلب امانت حجت نکرده ایشان را
امام و مقتدای اسلام و پیشوای خود دانند و بر خلاف آیه ولا تتبعوا
السبل متابعت مذهب ظاهر البطلان ایشان بر خود لازم دانند خالی از
حماقت و غفلت و گمراهی نخواهد بود اولئک کالانعام بل هم ا
ضل سبیلا و اولئک هم الغافلون چون سخن مرشد اینجا رسید
گفتم اگرچه ایشان در بعضی فروعات اختلافات دارند اما در اصول هر چهار
باهم متفقند گفت لا نسلم زیرا که احمد بن حنبل باعتراف شهرستانی
صاحب کتاب ملل و نحل از جمله مجسمه است و در معرفت باری تعالی چنانست
که حق تعالی از سر تا سینه مجوف است و از سینه تا پایها همه کوفته و مصمت
و مولوی حسن مجید و نیز در تفسیر آیه الرحمن علی العرش استوی میگوید که حق
تعالی چهار انگشت بالاتر از عرش نشسته بنوعی است که زانوی او از عرش
گذشته و در تفسیر آیه یوم یکشف عن ساق چنین بیان کرده که روز
قیامت حضرت فاطمة الزهرا علیها السلام در زیر عرش از برای فرزندان

خود داد

خود داد خواه شود حق تعالی ساق پای مجروح خود را چون بر بالای آن البته ظاهر
خواهد ساخت چون حضرت فاطمه و ملائکه آنرا ببینند بسجده روند و چون سر از سجده
بردارند حضرت فاطمه علیها السلام خطاب خواهد رسید که این زخم بر جبهت که فرزند
تعصب من اندوخت بسیار فرزندی ساخت این زخم با وجود قدرت کامله به نکردم
و صبر و بسته نگاه داشتم که امروز بتو نمایم الحافظه شان تو شود که هرگاه من
از غلو این قسم آزار کشیده باشم البته اگر فرزندان ترا از امت مدت
آزاری رسیده باشد تا مکافات ... و نیز نقل نموده اند از روز خدا بعطا بود و در چشم رمد
شده بود ملائکه بعیادتش رفته و فهمیده اند اگرچه بسبب در طوفان نوح گریه کرده بود که چشمش
این شده و او نیز روایت کرده که حق تعالی در شب جمعه بر خر مصری سوار شده بصورت
پسر امرد و مقبول نزول میکند تعالی الله عن ذلک وعما یقول
الظالمون علوا کبیرا بنده چون اینها را از مرشد خود شنیدم
بنا بر آنکه سابقا بر بعضی از قبایح اعمال مفتی مخبر بودم تکذیبش نکردم لیکن
بر حقیقت مذهب حنبل مطلع نبودم در بعضی مقدمات تصدیق نکردم
و بحث را بوقت دیگر انداختم و بجانب خانه خود شتافتم و سر بجیب تفکر و
تحیر فرو بردم ناگاه بمصداق واذا اراد الله شیئا هیا اسبابها
طالب علمی از نواصب کتابی بود استکتاب میکرد و بر طلبه تقسیم نموده

از علماء ایشان بجهت تزکیه و کتاب الفقه اکبر استعانت نمود چون شروع در آن کرده
در حاشیه آن این عبارت دیدم ظاهراً بجهت مناسبت مقام منقول میدارد قال
الامام فخر الدین الرازی فی رسالته المعمولة فی التفضیل مذهب الشافعی ان احمد بن
حنبل کان فی غایة الانکار للمتکلمین فی التنزیه و ان کان فی غایة الجد فی
نفی وجوب الشبهة الا انه کان علی مذهبهم فی الکلام و قال صاحب الملل
و النحل نقل المطلعون عن محمد بن کرام علی ان معبوده علی العرش استقرار
استقرار و علی انه بجهة فوق ذاتاً و اطلق علیه اسم الجسم و الجوهر
لانهم قالوا انه قائم بالذات بل حملوا آیات التشبیه علی ظاهرها
و قالوا ان الله یجوز علیه الملاقاة و المصافحة و ان المخلصین فی الدنیا
نعوصة الدنیا قال داود اعفونی عن الفرج و اللحیة و اسئلونی عما وراء
ذلک و قد صرح الشهرستانی و کنی به الملل و النحل عن بعض مشبهة
معبودهم جسم صورة ذات اعضاء و ابعاض فکیف الاشعری عن محمد بن
عیسی انه نقل عن الجهمی انهم یجوزون رویته اللاقات و المعانقة
و الملاقاة فی الدنیا و الاخرة و یعلم من کلام صاحب الملل و
النحل فی موضع آخر انهم شارکوهم فی بعض التشبیهات
و قد ذهب فی الموقف القول بالجسمیة الی مقاتل بن سلیمان و الکرامیة
و غیرهم و قال صاحب الموقف انهم قالوا انه تعالی جسم
مرکب من لحم و دم انتهی و چون عبارت را ملاحظه کردم
از سرم

از سرم بر بدیع روز پیش عزیزان سعدی و نقد عمر عزیز خود را صرف
مباحث کرده بود فیما بین هر قوم آتش گرفته و با هم ... کرده مخاصمت
نموده رفته استغفار احوال سکنه هر دیار و ابنای روزگار و اقطار اقالیم
بیچ سکون نموده دراز مردم هر دیار همین در پیوستم تا باینجا سخن منتهی
شد کیفیت در اکثر بلاد روم و شام بانکه مردم و اهل سنت و جماعت اند
از روی دین فتح ایشان بعضی شنیع و اما اشعری و کیفیات این شنیعات
بر طبیعت ایشان بمرتبه مستولی شده که صاحب عقل و شعور تعجب
از سببان بر داشته و در بعضی امصار جانب روم و شام و اطراف مغرب
زمین که مذهب مالکی و حنبلی بیشتر رواج دارد و گوشت سگ
بخورند یا هر گوشت بر غایت اعتبار و بر پشت بام هر مسجدی آخوری و علف
تعبیه کرده اند در شب جمعه جو و کاه و علف با خوز تمام حوران میبرند و
بر بام مجزات سعلر صیاد نه چنین استفسار کردم گفتند در شب جمعه
خدا سوار شده نزول میکند و شب بد صرف خدا از این جو و کاه و علف بخورد
و ... مقالات بجهت حقیقت امر مردم را عبارات الان مرشد کامل تعلیم
نمی است تمام بایشان داشتند و اقوال ایشان هم بمقال آن بود بحکم
المجروح یدل علی التقدیر در جواب قفال اینها فرموده بود قبول کردم روزی دیگر

و هر سپهر چون دلیل روشن چهره نما گشت و غبار خواب غفلت از چشم خلایق
فروشست هدایت الی معدن فضل و کرم رفته از سه گذشت مقدمات گذشته
و نفحه عبیر بوی سخن ختم کنیم بعد از این مقدمات دلیل دیگر
بر ابطال مذهب ایشان چیست جواب آنچنان هر چهار مفتی در اصول فروع
احکام و ارکان شریعت خیانت کردند و خلایق را از حد اعتدال و
و از جادهٔ مستقیم شریعت غرّا برافتادند و اکثر خلایق را از طریق
هدایت بر سبیل ضلالت و غوایت کشیده‌اند که در حلیت و حرمت
لحم وحوش و طیور بر خلاف یکدیگر فتوی داده‌اند از این جهة تصرفات باطله
ایشان در دلها رسوخ تمام یافت و اعتبار حق باطل از میان برخاست
اگر بطلان مذاهب مخترعه و طرایق مبتدعهٔ ایشان را از اخبار و احادیث
موضوعه مشتق و مستنبط نمیشد هر آینه عامهٔ خلق سرگشتهٔ تیه ضلالت
نمیبودند الحمد لله و المنة از حضرت باری تعالی دیده بصیرة ما را بکحل الجواهر
یهدی الله لنوره من یشاء منور ساخته گفتم علمای اسلام را بطلان منسوب
کردن جرات عظیم است حال آنکه حضرت باری تعالی از خوف و خشیت علما خبر
داده و فرموده انما یخشی الله من عباده العلماء گفت سلمنا اما طعنات
علمای اسلام بنا بر کلام ملک علام منقسم بر سه قسم اند قوله جل و علا ثم
اورثنا الکتاب الذین اصطفینا من عبادنا فمنهم ظالم لنفسه

و منهم

و منهم مقتصد و منهم سابق بالخیرات گفتم اصناف ثلثه مذکوره
چه چگونه میتوان از یکدیگر فرق کرد گفت بموجب حدیث صحیح نحن نحکم بالظاهر
از افعال و اقوال هر یک هر یک معلوم میتوان کرد گفتم نزد عاقل و فهم ما متعذر است
چه تمیز که باید از این چهار فقیه افقه و خارج از این چهار باشد گفت باعتقاد
اهل سنت هر چهار فقیه جایز الخطا اند گفتم بلی پس گفت احتمال آن نیز دارد
که ظالم النفسه باشند گفتم اگر چه در نفس چنین است اما ایشان اهل اجتهاد بوده‌اند
و رای ایشان معتبر است و بر تقدیر که مجتهد در اجتهاد خطا کند مثوب دارد گفت
نه اجتهاد مفید ظن است گفتم بلی گفت پس الزام موجب آیه ان بعض الظن اثم مذموم است
و بموجب آیه ان الظن لا یغنی من الحق شیئا از حق مستغنی است و نیز
از حضرت باری تعالی مذهب جایز الخطا در قرآن مجید بسی جا یاد کرده مثل
قوله تعالی الذین آتیناهم الکتاب یعرفون ابناءهم و ان فریقا منهم
لیکتمون الحق و هم یعلمون و یکتمون الحق و انتم تعلمون و
یعرفون نعمة الله ثم ینکرونها و اکثرهم الکافرون و اشباه اینها
از اینها حکم نیست انکار اینها گفتم از کجا معلوم است که در بحث ما نحن فیه در اجتهاد
خطا کرده‌اند گفت بمصداق و ما آتیکم الرسول فخذوه و ما نهیکم
عنه فانتهوا بر امت پیغمبر صلی الله واجب است که امر آنحضرت را

امر کرده بگیرند وانچه نهی کرده ممنوع شوند گفتم بلی هر که معتقد بر خلاف این معنی باشد
کافر مطلق است گفت پس اسانتری و دلایل ظاهرتر بهیچ چیز بر اثبات بر اثبات
کفر هر چهار مذهب انکه چون باتفاق مقرر شده است که انچه حرام را حلال
دانند یا بعکس نزد جمهور کافر است پس گوشت هر جنس حیوان از وحشی و اهلی و بری
و بحری و هر جنس طیور از چرنده و درنده و نباتات نزد شارع از دو حال بیرون
نیست یا ماکول اللحم است و یا غیر ماکول اللحم و این نیز اختلاف و نزاع در این
باب واقع است مستلزم کفر هر چهار است چه بعضی لحوم و اشیا را نزد شافعی
حلال است و پیش مالکی مباح است حنفی ان را حرام میدانند و بعضی چیزها که
پیش حنفی حلال است نزد حنبلی مکروه است مثل فقاع و غیره بر خلاف
ان قایلند و نیز در باب طهارت و نجاست اشیا بر عکس یکدیگر فتوی
داده اند زیرا که جایز الخطا بوده اند اگر در نفس الامر بر خلاف ان قایل شده
هر چهار باشد ثابت میشود که یکی از هر چهار بر حق نبوده و حال انکه حکم
حق متعدد نیست و عقل هم تجویز نمیکند که مثل دو شخص نقیض یکدیگر
گویند که هر دو در قول خود صادق باشند فکیف فکیف هر چهار هر چهار که
گفتم قبول این معنی نمودم اما دلیل صحیح بر کذب امامت ایشان چیست
گفت اما اینکه شخصی از مسایل ضروری آگاه نباشد در جواب عاجز آید
و از فتوی خود مکرر رجوع بدیگری از امامت او دور باشد گفتم نه گفت

پس ابوحنیفه

پس ابوحنیفه در اکثر مسائل مثل دخول حنفیه در جنت و رؤیت جنیان و غیر ذلک باعتراف
اهل مسالک عاجز شده و توقف کرده است و بعضی لحوم را بعد از فتوی تحلیل تحریم
نموده و از قول سابق خود منحرف شده مثل لحم البغل و غیره بر این تقدیر لازم می آید که اتباع
هر چهار کافر بوده باشند گفت بدیهی اول است اما هرگاه جمعی از جانب الله تعالی باطاعت
حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله و خلفای آنحضرت بحکم آیه کریمه اطیعوا الله واطیعوا
الرسول و اولی الامر منکم بر اطاعت ایشان مامور باشند و اطاعت ایشان را
بالکلیه قطع نظر نموده و اقتدای مذاهب اربعه مخترعه خود واجب دانسته باشند
لاجرم کافر باشند گفتم هر کدام مستمسکند بحدیثی از احادیث از حضرت
خیر البشر به ایشان رسیده گفت لازم است که اگر بهر حدیثی مختلف اللفظ والمعنی
به ایشان رسیده باشد از انجمله هر کدام با قرآن موافق باشد صحیح دانسته و اگر هیچ کدام
موافقت با قرآن نداشته باشد هر چهار بیجا حدیث صحیح صریح حاضر بوده
بکتاب الله فما وافق بکتاب الله فخذوه وما خالف فاضربوه
باطل و غیر صحیح باشد پس ظاهر ثابت باشد که دعوی فقهای اربعه باطل است
و احادیث ایشان اعتباری ندارد گفتم عجب است از اینکه هشتصد سال که مذاهب ایشان
رواج دارد در تمام ربع مسکون شیوع یافته هیچکس بر مقدمات قباحت اعمال
و شناعت افعال ایشان مخبر نشده گفت اقوال فضلای سابق از عبارت

متول فهمیده شده ابو محمد حنفی در کتب فرایض میگوید شنیده اقوال شافعی
دلالت بر آن دارد که او در علم فرایض قلیل البصر بوده علی الخصوص القیاس بکید کرده
مطعون میدانند جمیع اینست در رتبه تقلید مانده در نظر کوتاهی کرده بر طبق کریمه
افمن زین له سوء عمله فراه حسنا سیئات زشت ایشان زیبا مینماید
آنگاه گفت من نیز دارم اگر با اعتقاد این سنت شک کرده ابوحنیفه زیاده
در مرتبه جلیل القدر حضرت خیر البشر است گفتم از کجا گفت از آنجا که صراط المستقیم
آن حضرت یکسال بجا نماند و سبیل ممنوع ابوحنیفه نهصد سال است که
استقرار دارد دقیقا بو طفلی این بیت بگوشش رسید از بوستان نه از لات
و عزی بر آورد کرد که تورات و انجیل منسوخ کرد از راه ستم ظریفی در پیغام
گفت کو بیش سعدی آنست ظهور ارباب مذاهب اربعه خبر نداشته و گرنه
در پیغام میفرمود از ابو حنیفه الحال دین آن حضرت پهلوان بودند گفتم این
بحثان بحث است چه نسخ دین و قیس صادق میآید که آن عبارتست از عبارات
الهیه منسوخ نموده باشند و حال آنکه پیوسته ترویج این دین حضرت سید
المرسلین اهتمام بلیغ میفرمودند امثال اوامر الهی ترغیب و تحریص میکردند و نهی
بلیغ از نواهی و مناهی میفرمودند در جواب این آیه را تلاوت میفرمودند الذین
ضل سعیهم فی الحیوة الدنیا و هم یحسبون انهم یحسنون صنعا اولئک الذین
کفروا بآیات ربهم و لقائه فحبطت اعمالهم فلا نقیم لهم یوم القیمة
وزنا ذلک جزاؤهم جهنم بما کفروا واتخذوا آیاتی و رسلی هزوا

گفتم این

گفتم این آیه در حق کفار است با این شما چه نسبت دارد گفت اقسام دارد کفران یکی آن
بمصداق آیه و من لم یحکم بما انزل الله فاولئک هم الکافرون ثابت
گفتم که آن کدام است گفت احکام صوم صلوة و حج و جهاد و زکوة و غیره بر خلاف
ما انزل الله حکم کرده باشند ثابت کنید گفتم حضرت سید الثقلین در
حالت حدث نماز فرض بود تجویز فرموده اند گفتم حاشا لله که این اعتقاد نباشد
بلکه اقدام بر این قول شنیع حرام است گفت پس چرا شافعی بر خلاف ابوحنیفه
مسلمان خون بود از بدن ناقض وضو نمیدانند که آن با اعتقاد امام شما حدث
محض است و نماز گذاردن در حالت حدث بالاتفاق کفر است و چون شما
با وجود اینقدر تناقض بحقیقت مذهب او تاکید قایل اید عمل بکتاب حکم
دارد و جمع بین النقیضین باطل و محال است پس یقین لازم میآید که نزد
شما کفر و اسلام و حلال و حرام و حق و باطل و عالم و جاهل و وجود حدث
و طهارت و خبث و اعمی و بصیر [illegible] و ظل و حرور و غلبت
و مظهر مساوی باشند چنانکه حکم سنائی باشد لطیف
اینمعنی بود در توصیف ابو حنیفه آورده [illegible] راه دین بر خلایق
آسان کرد کفر و دین بر انام مباح کرد و حال آنکه عدم مساوات

جمیع آنچه مذکور شد بدلایل قطعی ثابت نیست قوله تعالی لا یستوی الخبیث ولا
الطیب وهل یستوی الذین یعلمون والذین لا یعلمون وهل یستوی
الاعمی والبصیر ولا یستوی اصحاب النار واصحاب الجنة لا
یستوی الاحیاء ولا الاموات وغیر ذلک مع هذا ابوحنیفه غسل
و وضو بغیر نیت جایز داند و نزد شافعی باطل است شافعی
بسم الله جزو فاتحه میداند و در نماز جهر بسم الله سنت دانسته
مالک و نیز شافعی آمین را در نماز واجب میداند و ابوحنیفه بعد از اختتام
فاتحه آمین سنت دانسته و نزد ابوحنیفه از گفتن بسم الله باتفاق و
اجماع من عند الله با قرآن نزول یافته عدول نموده مکروه دانسته و گفتن
آمین را باتفاق و اجماع من عند الله قرآن نزول یافته عدول نموده مکروه دانسته
و گفتن آمین که باتفاق و اجماع خارج قرآن است تجویز کرده بلکه سنت دانسته
پس از این معنی و من لم یحکم بما انزل الله فاولئک هم الکافرون
ظاهر شد و ایضا شافعی تسبیحات رکوع و سجود و رفع یدین و قنوت و نیز غیرها
بعد از سجدتین او زیاده بر ابوحنیفه تجویز نموده و احمد حنبل بر خلاف رای
هر سه فقیه فرموده امام پوشیده نماز کردن جایز نیست هر چند
اعتقاد داشته باشد موم و پیچیدن شرعی جایز است گفتم اشاره مدها

در این امور

در این امور اخبار مختلفه رسیده باشد کیف تمیز از اکابر محدثین اهل سنت
در صحیح بخاری و صحیح مسلم روایت کرده که ان النبی صلی الله علیه و آله
قنت فی صلوة الغداة قبل الرکوع بعض القرون معلوم شد که
ایشان تابع احادیث نبوده اند بلکه تبعیت تسویلات نفسانی خود
نموده چه ابوحنیفه قنوت را بدعت دانسته اند و شافعی بعد از رکوع سنت
شمرده و سنت و محال عقلی نیست که حضرت رسول الله صلی الله علیه وآله باشد
و الا لازم آید که آنحضرت جمع کرده باشد بین النقیضین و این باطل است
و اخبار مختلفه از آنحضرت روایت کردن بعینه تصدیق کردن مجنون بودن
باطل است که آنحضرت را از کمال سفاهت و جهالت کفار خطاب
یا ایها الذی نزل علیه الذکر انک لمجنون میکردند و از تصدیق
اخبار مختلفه در امور دین لازم می آید باعتقاد اهل سنت منسوب من عند الله نباشد
و اوامر و نواهی آنجناب موجب وحی الهی نبوده باشد بلکه استغفر الله قرآن
بر هوا و استعمال از قبیل تغنی حنفیه در پیغمبر چنانکه ایشان در کلام قرآن
سوق مقاصد و مقصد محمد بخلاف تنزیل آنها میکردند و سلسلة النبوت است
او در قرآن مجید آمده که ولو کان من عند غیر الله لوجدوا فیه
اختلافا کثیرا اختلاف نیست بلکه خلاف در آراء و عقول است و الحمد
لله و المنة قرآن مجید تکذیب ظنون فاسده این قوم است قوله تعالی

قل ما يكون لي ان ابدله من تلقاء نفسي ان اتبع الا ما يوحى الي
ظاهر به مقام انشاء آنحضرت که بنعض قرآن حافظ نداشته که کلام حکیم تجلیل
اجبر بنگرید و مرقی دیگر بتجریم آن متوب شده وند و بر این تقدیر استغفر الله
کلام آنحضرت و تو قلوبت بیه است که بر اطلاق افعال اعتماد نمیتوان نمود یا
آنست دران حضرت منهم جانب [illegible] الله شریح طرق اربعه مشهور
مامور بوده بر خلاف امر الهی عمل نموده باشد تعالی الله عن ذلک
عما یقول الظالمون علوا کبیرا کفتم این مقدمات موقوف
بتامل و تفکر و تحقیق چیزی دیگر افاده فرمایید کفت که صحبت حدیث
صلوا کما رایتمونی اصلی مستند کفتم کفت امتثال امر حضرت
سید الانام صلی الله بقیام آن نماز تمام از این چهار امام کدام یک اقدام
نموده کفتم هر یک مجتهد عهد خود بودند و هر کدام مسائل دین اسلام
از قرآن استنباط میکردند کفت مسئله اثبات امامت خود و اختیار
طرق اربعه مختلفه و احداث سبل متفرقه از کدام آیه استنباط نموده اند
و حال آنکه آیه ما کان لمؤمن ولا مؤمنة اذا قضی الله
ورسوله امرا ان یکون لهم الخیرة من امرهم بر خلاف
اینمعنی دلالت صریح دارد کفتم این مسئله نیز منقبض است چیزی دیگر افاده
فرمایید کفت عمر متعه حج تمتع را بعد از کریمه فمن تمتع بالعمرة الی الحج برداشته
حج تمتع ثابت و لازم تا ایام [illegible] چه و بسبب حرام شد و [illegible] خمس الخمس

صعاکم

صلى الله عليه اگر بفرمایی آیه واعلموا انما غنمتم من شیء فان لله خمسه
وللرسول ولذي القربى بر ذمه آنحضرت واجب در مذاهب اربعه چرا
ساقط و ممنوع است کفتم وجه منع آن نمیدانم تحقیق و تفتیش خواهم نمود
الکاه بیش عمر اس اقوی صفت او کرده شد و فهم و استنفار مقدمات که بحثه
نموده جز حیدر ناصواب شنیدم از تشریح آن مورث طول مقال و کثرت ملال
کفتم ائمه اعلام احکام اسلام این چهار امام بکافه انام بموجب الهام
ملک علام بوده و بمحض هوی و قیاس نفسانی [illegible] کفت اهل اجتهاد لازم نیست از ایشان
حقیقی ملهم بوده باشند بلکه در امری [illegible] قرآن و احادیث [illegible] بوده رجوع بقیاس میکنند برای
خود عمل مینمایند کفتم اگر کسی جواب این سخن اول من قاس ابلیس بگوید جواب
او چیست جواب داد که حدیث العلماء ورثة الانبیاء و [illegible] منقطع کرد کفتم لفظ
علماء در حدیث مذکور بصیغه جمع وارد است پس الخلفاء در این چهار زن ثابت
چون در هر امام شرائط اجتهاد در زمان خود موجود در اوان در فوات ایشان
مفقود باشد ناچار امر امامت وراثت از خلفای راشدین بایشان منتقل شد
کفتم اگر کسی اعتراض کند که [illegible] بعض [illegible] اقوال و افعال
نموده بعضی بقول دیگران میکنند کفت چیزی فطرت ایشان [illegible] بود
قیاس ایشان را معتبر دانسته اند کفتم اگر معارض کویند [illegible] انبیا و اوصیا
بجلسی بیع [illegible] ابلیس [illegible] دیدیم هذا چون در [illegible] بل

نفی بقیاس عمل نموده بطوق لعنت ابد مطوق کردید پس قیاس تو چه اعتبار
که گفت ایشان را قیاس با بلیس نباید کرد بنا آنکه قیاس ابلیس در مقابل نص بود و فقهای
در امریست که در آن نص از قرآن و حدیث یافت نشود و نزد اهل سنت علمای
اعصار را بنا بر اضطرار در جمیع اعصار جایز است که در چنین مسایل بموجب حدیث
العلماء ورثة الانبیاء بواسطه معلمی از زمان حضرت رسالت پناه صلی الله
علیه وآله حدیث وضع فرمایند گفتم اگر خصم بموجب حدیث نبوی من کذب
علی متعمدا الی آخره تکفیر واضع حدیث نماید جواب چیست گفت بموجب حدیث
علماء امتی کانبیاء بنی اسرائیل بدیشان الزام داد گفتم اگر گوید که بموجب
آیه ولا رطب ولا یابس الا فی کتاب مبین چه احتیاج است در قرآن امور است
پس مجتهد باید که جمیع مسائل از قرآن و یا از حدیث استدلال شود بقرآن را فرا گیرد و اگر
از بینهم معنی عاجز باشد در دعوی اجتهاد کاذب است و بالاتفاق کاذب امامت را
نشاید و لیکن اگر تجویز وضع حدیث در میان اهل سنت معمول نیست موجب عدم اعتبار
احادیث صحیح ایشان باشد گفت عزیز من اینقدر کاوش مکن که ترا الحال ببکه اگر کسی
در مسجد ابو حنیفه میکرد از مجتهد جواب بر ثواب است بلکه از ثواب و امامت هم نیز بهره
الکون التماس آنکه در این شغل ... در گذرید و بار دیگر از بینهم مقوله حرفی پیش من مگوئید
که مرا نیز از این گفتگو ملال دراین ایام میرسد نمیدانم کدام شیطان ترا این سرگردان
و در دین و ایمان انداخته وقتی که از این جواب مستقر شده از دین و آئین ایشان مایوس
مطلع شدم و دانستم که مثل الذین اتخذوا من دون الله اولیاء کمثل
العنکبوت اتخذت بیتا در شان مذهب اربعه نازل شده است لا جرم از جهار

مذهب

مذهب تبرا نمودم و بر اوضاع آن مذهب نفرین نمودم روز دیگر ابیاض صبح صادق
بر سواد شب استیلا یافت و چشمه مهر چون ابصار از چشمه افق طلوع نموده راه از
خواب غفلت بیدار ساخت اسکندروار به پیش آب خضر راه گمراهان شتافته الحاح
نمودم که مرا نیز جرعه از جام هدایت فرجام خود چشانیده از سرچشمه حیات ابدی ریحان
انعامات نا متناهی العرفان از دام شقاوت انجام مذهب اربعه گسسته انتظار فرمایند
که مذهب شیعه حقیقت و منسوب بکیست الان از سبیل الارشاد بعد از شکر چند و وقایع
سقیفه بنی ساعده را بتفصیل ادا فرموده به دلایل و براهین مبرهن حقیقت و حقیت
مذهب اثنا عشریه را آیه وانا فرمود به انما ولیکم الله ورسوله والذین
آمنوا الذین یقیمون الصلوة ویؤتون الزکوة وهم راکعون و قل
لا اسئلکم علیه اجرا الا المودة فی القربی و دیگر آیات که در شان بیان
کرد زنگ ضلالت از آینه دلم زدوده فرمود آیه کریمه قل ان کنتم تحبون
الله فاتبعونی یحببکم الله بغیر از تشیع طریق و محبت حضرت رسول
الثقلین وآل اطهار آنحضرت و عداوت دشمنان که خلفای ثلثه و اتباع ایشان
منحصر نیست گفتم طریق تشیع و محبت از اطهار صلوات الله علیهم تو قبول کردم
اما عداوت خلفا چرا گفت زیرا که به دلایل و براهین معین شده که ایشان در اکثر امور
مخالفت حضرت رسول کردند و خلافت را حق آل اطهار آنحضرت غصب کردند
و ظاهر است که هر کس با شخصی مخالفت ورزد و بی حرمت نماید در امری از امور بعینه
دشمن آن شخص خواهد بود و هر کس با دوست آن شخص دوست و با دشمن او دشمن نیست
دوست واقعی هم او نیست پس لا جرم صدق دعوی محبت ائمه معصومین صلوات الله

علیهم اجمعین لازم دارد و دشمنی مخالفان ایشان بود هرکه بغیر از طریق دعوی دوستی
نماید کاذب و مخالف خواهد بود چون احادیث آن عزیز بحسب عقل و نقل بدلائل و براهین
بود آئینه دلم از زنگ دود دل اهل عناد آلوده و از انوار فیوضات یهدی الله لنوره
من یشاء منور و مجلی گردیده و داد آنچه ارشاد و عناد اهل خلاف در بر دلم استیلا بود فرو
ور ربقه اهل ایمان در آمده از روی صدق و ارادت در رشته اعتصام بعروة
الوثقی اهل بیت علیهم السلام زده و شکر گذار رب کمال آوردم و یکفینی الحمد
لله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله
اقدام نمودم چون آن عزیز رقعت التفاتی تلقی کرد از نهایت سرور سجده
شکر الهی بجا آورد بعد از اتمام سجده فرمود عزیز من احادیث و آیاتیکه دلالت
بر حقیت این مذهب حق و بطلان خلاف این کند بسیار و حضرت جنتمکان ذکر کنی
در تمامی ایام و شهور و سنوات و دهور ممکن نیست گفتم چند حدیث دیگر
بفرمایید گفت از آنجمله حدیث متفق علیه بیکویم حدیث اول قال رسول الله صلی الله
علیه و آله انی تارک فیکم الثقلین ما ان تمسکتم بهما لن تضلوا
بعدی کتاب الله وعترتی و انهما لن یفترقا حتی یردا علی الحوض
مثل اهل بیتی کمثل سفینة نوح من رکب فیها نجی
و من تخلف عنها غرق ستفترق امتی من بعدی علی ثلثة
و سبعین فرقة کلهم فی النار الا واحدة و ظاهر است که فرقه
ناجیه بنابر مفهوم حدیث سابق گروهی اند که راکب سفینه نجات یعنی

تابع مذهب

تابع مذهب اهل بیت علیهم السلام باشند بعد از اتمام این التماس نمودم که حقیقت خمس
چیست گفت آن مالیست که پنج یک از غنیمتیکه از کفار در حرب بقهر و جبر مستخلص
شود بحکم آیه کریمه اعلموا انما غنمتم من شیء فان لله خمسه و للرسول
ولذی القربی والیتامی والمساکین وابن السبیل مصرف خدا و رسول صلی الله علیه و آله
و ذوی القربی آل رسول و اهل بیت باشند و مراد از یتیمان و ابن السبیل ایشان است بشرط
ایمان و در یتیم فقر شرط کرده اند و در ابن السبیل شرط غربت و احتیاج گفتم
مراد از ذوی کدام طایفه اند گفت بدلیل آیه قل لا اسئلکم علیه اجرا الا المودة فی القربی
عبارت از اقربا و حضرت رسول است گفتم از کجا دانسته شود که مراد از ایتام و مساکین
و ابن السبیل مراد از بنی هاشم است تخصیص بدلیل آنکه از این آیه ظاهر نمیشود بلکه آیه مذکوره
دلالت بر عموم مسلمانان دارد گفت چون فقرات ثلثه لاحقه عطف بر فقره سابقه
اند که ذوی القربات واقع شده لاجرم در تحت مسبوق داخلند و بر تقدیر تسلیم عموم
تعمیم لفظ آیه مسطوره مفید آنست که این حکم در مسلم و مشرک و غیرهما جاری
باشد و اختصاص بطایفه الا طایفه نباشد و این مستلزم خرق اجماع اهل اسلام است
مساکین و ایتام مشرکین خارج این حکمند و مسلمین بنابر شرف اسلام بالا مخصوصند
بعلاوه اگر اشرف قابل اسلام که ذریه خیر الانام و وارث سید بر خلق ممتازند با این عطیه
عظمی اختصاص داشته باشند منافات ندارد بلکه اگر دران تعمق نمایی انسب و الیق
خواهد بود گفتم حضرت رسالت پناه در زمان حیات غنایم را بچه دستور قسمت میفرمودند
گفت آن حضرت بعد از نصب معرکه کارزار و دستیافتن بر غنایم کفار از حربی و ساعر
از اشیای مراد الاطلاق به پنج حصه جدا کرده تتمه را بنفس نفیس خود بر غازیان

لكن تقسيم مينمودند و خمس را نيز بامر الهي شش حصه نموده سه سهم را خود
برداشته و متصرف ميشدند و سه سهم ديگر را بر يتامى و مساكين
و ابناء السبيل بني هاشم صرفت باتفاق و از تفسير ها از اکابر اهل سنت است
در تفسير کشاف از ابن عباس نقل کرده که در زمان حيوة رسول خمس بر شش
قسم بوده از براي خدا و رسول دو سهم و از براي اقارب او يک سهم و براي
يتامى و ابناء السبيل از آن سه سهم و بعد از وفات آنحضرت ابوبکر آنرا سه
قسمت کرده و باقي خلفا نيز بعد از او چنين کرده يعني سهام اخيره را از ايتام
و مساکين و ابناء السبيل بني هاشم باز داشته خمس را بتمام و کمال خود ضبط
ميکردند و اين معني موجب برپا شدن تحقيق و ماده نزاع و کدورت اهل
بيت عليهم السلام شد و منع خمس از آل رسول ظاهر نيست و نيز
صحيح بخاري از جبير بن مطعم روايت کرده که گفت من و عثمان رفتيم
بسوي رسول خدا و گفتيم يا رسول الله بني عبد المطلب را خمس دادي و ترک ما کردي
و حال آنکه ما و بني عبد المطلب بمنزله واحديم آنحضرت فرمودند که انما بنو
المطلب و بنو هاشم شيء واحد يعني بنو عبد المطلب و بنو هاشم يک
چيزند شما را با ايشان نسبتي نيست و اين حديث دال است بر فضيلت
ايشان و بكلمه انما مفيد حصرست پس بمقتضي اين حديث بني عبد المطلب و بني هاشم
بشرف و کرامت از ساير صحابه ممتاز باشند و نيز اينست الخ در کتاب
انيس المتعبدين از انس بن مالک مرويست قال رسول الله صلى الله عليه و آله

نحن اهل

نحن اهل بيت لا يقاس بنا احد يعني ما خداوندانيم ايشان قياس نبايد کرد ما را بکسي و
و نيز اين حديث اهل بيت عليهم السلام نيز در مرتبه برتر از همه کس افزون اند اگر ايشان
باسا بر ايشان ... ميشدند خدا و رسول صدقات و زکوة را که چرک است و مال مردم
بر ايشان تحريم نميفرمودند ان الصدقة لا تحل لي و لا لاهل بيتي چه
خداي تعالى ايشان را از جميع الارجاس پاک گردانيده است پس باتفاق علماء اهل
اسلام صدقات مفروضه بر بني هاشم حرام و خمس را باري تعالى برايشان
حلال گردانيده از براي تحيت و بعضي بعد از رحلت آنحضرت از اولاد کرام و احفاد
عظام آنحضرت قطع کردند بحسب شرع از فتوت و مروت دور بود و چون باعتراف
زمخشري و صاحب صحيح بخاري و غير ايشان خليفه اول خمس کلان قسم برايشان
مقسوم ساخت و تا امروز در اکثر مذاهب بهمان طريق معمول است و اين
معني بنا بر مخالفت امر و ما آتيكم الرسول فخذوه بموجب حديث صحيح متفق
عليه من سن سنة فعليه وزرها و وزر من عمل بها الى يوم القيمة ظاهر الامر عجب تر
آنکه خليفه دو وظيفه از ازواج آنحضرت خصوصا عايشه و حفصه افزود و عجب تر
آنکه ايشان را ... حجره نيز از بيت المال مستحق آن منصوص در قرآن و احاديث
صحيحه بعينه ... از آنجمله نبودند بموجب شرع مبلغ تعيين نمود و حال آنکه قل
لا اسئلکم عليه اجرا آنرا اجرت خلافت ناميده الا آنکه وجوه حصول
بيت از بيع ... بيت المال نبود خمس و زکوة و جزيه و اقسام غنايم ميراث کسي

که وارث نداشته باشد اما خمس حق بنی هاشم است بی مشارکت احدی و مستحقین
زکوة بحکم آیهٔ کریمه انما الصدقات للفقراء والمساکین والعاملین
علیها والمؤلفة قلوبهم وفی الرقاب والغارمین وفی سبیل الله
وابن السبیل این طایفه اند بغیر از سادات که حرام و غنایم بعد از اخراج خمس حق
مجاهدین فی سبیل الله و بر هر کسی که وارث ندارد حق فقرا و مساکین
و عجزه و محتاجین مسلمین آفاقست و معلوم است که اصلا از اصناف مذکوره
نبوده پس هرگاه او با عدم استحقاق تصرف در اموال و حقوق طوایف
انام بر نفس خود و اقوام خود گوارا کرده و فرزندان و خویشان حضرت
رسول صلی الله علیه و آله و سلم بر بنی هاشم که امروز این خاندان و محبت
این دودمان عظیم الشان بر ذمهٔ اهل ایمان بمصداق آیه قل لا اسئلکم
علیه اجرا ثابت و لازم است محبت و برهان از اموال خمس حضرت ذوالجلال
بر ایشان حلال گردانیده و حضرت رسول پیوسته و آل خود قسمت فرموده
نمیداند که خلیفه چرا محروم گردانیده و با وجود علم بر آنکه تاکید الهی در رسانیدن
خمس باهل استحقاق در مرتبه‌ایست که در آیهٔ غنیمت تصریح یافته اعلموا انما غنمتم من شیء فان لله خمسه
و للرسول ... ان کنتم آمنتم بالله و ما انزلنا علی عبدنا یوم الفرقان
الا آخر الآیه غفلت کرده چون نعمهٔ مخالفت او از سرکشی غلبه کرد و از بیم
جوارش جالینوس قدری نوش کردم و از تاثیر حرارت آن نوشی دارد و دیگر دلم
بجوش آمده و جان و جوارح در خروش و درد دل افزود ما غم صعود و نمود چنود عزم دست

بنارنج

[illegible]

بنارنج نقود وجود هم برکشود و آتش بیداد در خرمن اعتقاد و موروث معهود هم انداخت
لشکر صولت ظاهر در باطن صبر و سکون بر مقدمة الجیش نمود افواج اشک او از هفت
حصار چشم بیدار بعد دمیده امواج بحار از بیم دل ریزان مانند ابر طوفان باربر
قلب آتش تعصب بخته در عار و ز روزگار عمار برادر ده شخص عادل الفاق نام
بمهر کشور دل حاکم ساخته آشفته دماغ از آن مجلس جمع برخواسته از غصه
عمر گرامی به کرنطلات گذشته بود چون ماه بکاستن ناله و آب بر جستن بحر دعوه ام
سلخ گشته روزی دیگر کتابی از کتب اهل سنت بدست آورده تفحص مقدمهٔ خمس نمودم
ظاهر شد که فقهای اربعه را اتفاق است در آنکه در زمان حضرت رسول صلی الله
علیه و آله خمس غنایم بشش قسم مقسوم میشده چنانکه سمت تحریر یافت اما بعد
از رحلت آن حضرت در تقسیم آن اختلاف دارند اما ابوحنیفه بنقل خلیفه
اول تشبث جسته قایل به سه سهم شده و مستحقین آنرا غیر اولاد میداند چنانکه
از عبارت کشاف مفهوم و مستفاد میشود که پیغمبر در قید حیوة بود در خمس
حق وراثت و بعد از وفات خاتم انبیاء حق او و حق ذوی القربی ساقط شد و میگوید
که فقرای بنی هاشم نیز در قسمت از فقر و فاقه مضطر شده باشند از خمس سهم
و ما از صدقات و زکوة نصیب میباشند یا که نخواهند بود اما بزرگوار ناشایسته
بالسویه قسمت کنند و عجب آنکه مخشری در بیمقام در حاشیهٔ الکتاب عذر
ابوحنیفه باین نحو خواسته اما هرچند جستجو نموده از [illegible] نسخ معتبره مستفاد میشود
خطا

که چون خمس را از اولاد رسول الله و بنی هاشم خلیفه قطع کرده وجه معیشت
ایشان بیت منحصر در ان بود هر چند پیش خلیفه الحاح کردند
و زاری نمودند مفید نیفتاد بخشونت پیش آمدند و تلاش بسیار کردند
از پیش نرفت و کسی بحال ایشان نپرداخت اکرم بحسب ظاهر این قسم
سلوک بر طبق آیه والذین یؤذون المؤمنین والمؤمنات بغیر
ما اکتسبوا فقد احتملوا اثما مبینا بر جمیع مؤمنان باهل
بیت قبیح مینماید اما بموجب ظن المؤمن خیرا ما نیز بسند اولاد او
مطعون دانیم شاید که او مصلحت دینی بود در این دیده باشد هر چند
این معنی بر ما مکشوف نیست اما فرمان او سند است بنده را بالهام
السرور این عبارت یقین است و شقاوت این قوم شد
بخاطر اندیشیدم که اگر این قوم را شعور میبود از افعال حضرت رسول صلعم که علی ل
مخالفت عدول نموده بفعل کسی را مخالف آنحضرت است و کفر محض است تصدیق
نمیکردند و باولاد امجاد آنحضرت ... بجای محبت با ایشان
محبت ... بجای الحب البغض کلفت در ان نمیپوشیدند
و حال آنکه آیه مبارکه و ما کان لمؤمن ولا مؤمنة اذا قضی الله

ورسوله

ورسوله امرا ان یکون لهم الخیرة من امرهم بر فساد نعمت شاهد عدل است
و نیز از ان کتاب مستفاد میشود از نزد شافعی و احمد حنبل سهم الله و رسول برکت
و سهم حضرت رسول صلی الله بحال خود باقیست و بعد وفات آنحضرت بر طرف نمیشود اما مصرف
مصالح مسلمین و شرای سلاح جهت جهاد و بنای مساجد و کاروانسرا و حفر ابار و غیرها
و این هر دو فقیه تقسیم خمس از غنایم و از معدن بر پنج سهم قرار داده اند یک سهم حق
رسول الله و یک سهم خاص حق بنی هاشم و بنی عبد المطلب از ذوی القربی عبارت
از ایشانست و بنی نوفل و بنی عبد شمس هر چند از یک سلسله بودند بنابر حدیث
مشهور متفق علیه قوله صلی الله علیه و آله ان بنی عبد المطلب ما فار
قونا لا فی الجاهلیة ولا فی الاسلام و بنی هاشم و بنی
عبد المطلب شیء واحد یعنی بدرستیکه فرزندان مطلب از ما مفارقت
نکرده اند در ایام جاهلیه و نه در ایام اسلام و اولاد هاشم و عبد المطلب در حقیقت
یک وجود اند و بعد از تقریر این حدیث آنحضرت انگشتان هر دو دست خود را در یکدیگر
آورده مشبک ساخته فرمودند ابنا هاشم و بنو عبد المطلب مثل این انگشتان متصل
و مختلط اند اما شافعی و احمد حنبل در تقسیم تفاوت میان مرد و زن کرده گفته
فقیر و غنی را در استحقاق شریک دانسته اند و در توزیع حقوق ایشان را بنا بر
للذکر مثل حظ الانثیین مخصوص ساخته اند و میگویند اولاد بنات
سادات از خمس نصیبی ندارند و سهام ثلاثه باقیه را بایتام و فقرا و مساکین و ابناء
سبیل واجب دانسته اند و مالک در این مسئله گفته استحقاق خمس با علما
تعیین بهیچکس نیافته خلیفه وقت هر که خواهد این تفسیر قبیل الحسنات
و کبیر ... از این مقدمات ... شنیده این ... مرحمت ... و نیز

زاده غنچه عاشقه
... قدرت بنفشه ریحان
مبارک الله از این خرم ...

و آیتی محو بود سوی آشنایی و دانسته شد سبیه هر از برکت حضرات ستجیه گردیده شعار و
سبیل الله الذی جاء به رسول الله رانصب العین نموده در جستجوی آن سعی نموده
بقدر استطاعت در آن شهر بود و قصد از هر که کمال فضل و کمال داشتم موافق حوصله
خود چند روز در تفتیش و بعد حضرت سید المرسلین سرگردانی کشیدم و در عالی صفت
از خواب برود از غذا [illegible] گشتم جمیع را افزون شبیه بر شبیه بود تا بارسکینه رب العزت
آن حضرت رفته ماجرا ذکر دین بعبرت و افزون حجرت به تفصیل بیان کرده مستبشر
شده فرمود که این همه از زبر دولت و محبت ما کشیده اند چون هر [illegible] راحت [illegible]
و هر یکی روش مهمات بعد در کمال دولت [illegible] مطلوب جایز گردید
گفتم در مذهب اهل بیت علیهم السلام مسئله خمس و تقسیم آن به چه کیفیت تقریر
یافته در مذهب [illegible] با اهل بیت منسوب [illegible] مرسوم است خمس حقیقی [illegible] برای
بنی هاشم است عوض زکوة و صدقات از بر طبق حدیث ان الله لما حرم علینا الصدقة
انزل الخمس فالصدقة علینا حرام والخمس لنا حلال و صدقه باتفاق اجماع
اهل اسلام بر بنی هاشم حرام است از زره که [illegible] حضرت عزت حضرت رسالت و عترة او را
از جمیع آلایش دنیا [illegible] پاک گردانیده و اخراج خمس از هفت چیز
واجب است غنیمت دار حرب از منقولات و غیر منقولات که غنیمت را بعد از [illegible]
امام الهادی گرفته باشند [illegible] امام است و مالی که از [illegible] اسلام [illegible]
مشرکین [illegible] باز خرید و مالیکه با ایشان صلح نمایند [illegible] داخل غنیمت است ۲
معادن و آن چیزیست که از زمین بیرون آورند از جواهر مثل یاقوت
و فیروزه و عقیق و زبرجد و مانند آن و طلا و نقره و سرب و زیبق و نفط
و کبریت و قیر و گچ و نمک و نوره و سرمه و کحل سنگ ارمنی که بند و مانند
آن بشرط آنکه از قیمت بعد از وضع اخراجات بیست دینار زیاده برسد ۳

انکه گنج

انکه گنج باشد و آن مالیست که در زمین نهان کرده باشند و در دار الحرب یابند
بعد از اخراج خمس مالک میشود بشرط آنکه سکه اسلام نداشته باشند ۴ هرچه
از دریا بغواصی بیرون آورند از جواهر و مروارید و غیره بشرط آنکه قیمت یک
دینار شرعی از آن طلا برسد و عنبر اگر بغواصی بیرون آید حکم جواهر دارد و اگر از روی
دریا بردارند حکم معدن دارد ۵ ارباح تجارات و صناعات بعد از وضع
معاش یک ساله که مالک آن میشود ۶ زمین ذمی که از مسلمان خریده باشد واجب است
که از اصل زمین و حاصلش بیرون کنند و چون زمین خمس حاصل همه هر سال باید داد
۷ مال حلال است که بحرام ممزوج شده باشد و قدرش غیر معلوم است و متعذر الامتیاز
باشد از آن نیز اخراج خمس واجب است و در هیچ کدام حول در نصاب و حرب
و بلوغ و اسلام شرط نیست [illegible] تا حول سال [illegible]
افضل است و اجماع امامیه بر تقسیم خمس [illegible] اموال خمس [illegible] حصه باید
نمود از آن جمله سهم الله و سهم الرسول و ذی القربی [illegible] در زمان حیات حضرت رسول
از خاصه آن حضرت و بعد از رحلت آن سرور حق امامی که قایم مقام و خلیفه آن حضرت است
[illegible]
و عقیده درست تصدیق [illegible] نموده دست [illegible] بر دامن [illegible] آل رسول
زده از [illegible] بالمره نمودم الحمد لله رب العالمین ابتدای مناظره
چند که اهل العبا عبد الوهاب [illegible] طریق ارشاد در بعضی بلاد داشتند

در دار السلطنت هجران ابار
با اهل علما برف و اتفاق رجبه مناظره انکه تاریخ
در ایام سلطنت پادشاه کیوان بارگاه گردون اشتباه کواکب سپاه حضرت عالم
کیر پادشاه دلپذیر کرده بنیر خاک سمرقند رحمه الله اسمعیل المرشد از غایت تعصب
و غلو را در مذهب باطل اثبت بعد از استعلام و بعض بر طریق تقیه بنده ساعی
در قتل وی گشته و این مضمون استفتا نموده من شتم النبی صلی الله علیه وآله او عاب
او رمیه او نسبه شخصه او فی وصف من اوصاف ذاته سواء کان الشاتم من امته
او غیرها من اهل الکتاب وغیره ذمیة او حربیة وسواء کانت الشتم من امنه او الاهانة
او العیب صادرا عنه عمدا او غفلة او جدا او لا نعد لکفر خلودا لمجنون تاب
لا یقبل توبته ابدا عند الله ولا عند الناس وحکمه فی الشریعة المطهرة وعند متاخری
المجتهدین وعند اکثر المتقدمین القتل قطعا وما یحل السلطان او نایبه ولا القاضی
او نایبه فی قتله اصلا فان خالف فی قتله واعانه المصالح الدنیویة کقتل
القضاة والولاة والعمال که اشتمهم مثلا فی امره وهم خلفاء الراشدین
خصوصا فی الشیخین وان اهملوا فی قتله بلا سبب شرعی مع قدرتهم علی
قتله فقد رضوا عنه یا صدر عنه من الشتم مثلا وهو کفرهم بالکفر
والرضا بالکفر یکون من الکافرین هذا نقل من المحیط للعلامة علم الدین
ابی المنصور ماتریدی رئیس اهل الاجتهاد صاحب الفتوی و کاغذ استفتا را
از جهت تخویف و تهدید پیش حضرت ظل الله آوردند و اثبات بید از بلاد و اهل
مرتد مشوم بنده از مطالعه گفتم اگر این روایت صحیح است و اعتبار دارد پس
ارتداد عمر بن الخطاب ثابت شده که او کلام طوطی شکرستان و ما ینطق
عن الهوی را هذیان گفت ... نسبت کرده چنانکه در صحیحین مذکور است

واین رقعه

واین رقعه نیز از ولایت گذشته منجر بجراحت شده الا هرگز التیام نپذیرد به مضمون قول
حضرت امیر المؤمنین علیه السلام   جراحات السنان لها التیام ولا
یلتام ما جرح اللسان و اهل معرفت از روی بهیمی دین منافق و دشمن حضرت
رسول صلی الله علیه واله باشند هرگاه این شبهه بود بدلایل عقلی جواب گویند من
واجب القتل بشتم والاهانة بموجب یعنی او را واجب القتل
الاعتراض مبداء کم گفت حاشا و کلا عمر ... واجب القتل و ان لم یرد اثبات بود واجب
پیغمبر را حرمت کرده باشد و این از جمله مفتریات رفضه است بی نسبت بحضرت
ثابت کنم این افترا نیست بلکه باعتیاق علمای اهل سنت و در کتب احادیث
ابدا الکفر او معترف منکر ... گفت اگر ... مکتوبست روایت لو ... عبارت
او در صحیحین سطر است ... استفتا کنیم تا علاج در رقعه نوشتم از برای
ارباب فضل و کمال بخط نمانند اجنبی ... صحیح بخاری و اکثر کتب اهل
سنت بعبارات مختلفه مذکور است که حضرت رسول الثقلین صلی الله علیه واله
در مرض موت فرمودند ایتونی بدوات و قرطاس اکتب لکم کتابا لن تضلوا بعده
ابدا عمر بن الخطاب ... شده و گفت ان الرجل غلب علیه الوجع و عندنا
کتاب الله حسبنا اگر معارض اعتراض کند ثابت شده ... کلام
و در نظام حضرت رسالت پناه صلی الله علیه واله بود نموده ... بر ضد ...
بالقرآن کافر خواهد ... در باره عمر را رد کلام آنحضرت
کرده معارض ... جواب ... نموده و این رقعه ... نموده
داد از غایت عصبیت یکی از مدرسین ... از فضلا ... بود
علمای علما مقدار بود و اظهار نموده ... با اغوای بعض از رفضه از طریق

اهل سنت و جماعت منحرف شده و شبهه چند با و تلقین کرده اند که من از عهده
جواب آن بر نمی آیم استند چنانچه منت لابتغاء مرضات الله او را در عجب طلبیده
شبهات را ظاهر او را بجوابهات شافی دفع نموده زجر و توبیخ و ملامت بلیغ فرمایند
اگر کسی سعر شاه از کمتر باطل برگشته بمذهب اصح حق رجوع نماید و از نو
مسلمان شود بنده رکه دوم اصحابه مهره شیخ حجاج نازه سکه خدمت ایشان ال
قضا میرخواه حاضر شد و دستگاه از خاص و عام طمع مستعد شده حضرت ابوالرحمن
از شنیدن این مژده ببلطاف ابتهاج تمام طرح ضیافت انداخته و طلبه آن مدرسه
با جمعی دیگر از طالب علمان طلبیده و مرا از این عارض کرده بعد از اجتماع
الطایفه کسی با حضار من فرستادند چون بنده خالی از ذهن بودم تعلیم آیه
و صاحبهما فی الدنیا معروفا جهة استحضار او در نفس مجمع ارشاد طلبی
الانس بود مجمعی دیدم اکثر شخصه و مرتب ایشان بضاعت بودند بنا بر
مصلحت در سلک ایشان منتظم شدم بجز نشستن ابی داعی الامد روی
بنا نهاده خود کرده شروع در اظهار سرفت نمود زبان بتصلف بکذا
دراز کرده که فلانی در فلان روز شبهه آورده بود بجواب آن الزام کردم که
راضی شد و فلان شخص در فلان موضع فلان مشکل آورده بود کشف کردم
و فلان بود در فلان حدیث بفلان دلیل ملزم کردم و فلان را بفلان مقدمه
بفلان حجة الزام دادم و فلان بود در فلان مسئله بفلان برهان ساکت
کردم و مریدانش سر تصدیق و تحسین بجنبانیدند و چون دید که کج
رویش بود نیکو ادعا نمود که اگر کسی بود درین مجلس شبهه در خاطر باشد
بالتکلف

بالتکلف بگوید چون از ایشان شنیدم که لم اطمئن القلب کرد و عرض احضار و از این گفتگوها
آن بود او را ندید در باب مذاهب از تفسیر صرف شنود چون بنده دیدم که ظاهر این مجلس
بواسطه جدل و مناظره و بحث و مکابره منعقد شده است از خوف اشتعال التهاب
زمانه فتنه بموجب آیه کریمه ان اکرمکم عند الله اتقیکم برش تیغ زبان را نیام
انگاشته با کام ذبان بنشیام کام و زمام اختیار بدست قابه اضطرار سپردم و توسن
نفس خویش را آرام داد بلجام صبر و آرام رام کردم عنز حسن تقیه می نمودم تا علاج
حاضران کرد بودم و در حصار سکوت حرز بودم اما رفیقی داشتم نفیلت مشرب بی تاب
شده استفسار این مطلب نمود که حضرت موسی علیه السلام که با مرملک علام با حضرت خضر
بنفس نفیس خود مباشر خرق سفینه کی شده و قتل غلام و اقامت جدار یتیم کرده
بود گفت آری باز سئوال کرد که هرگاه افعال ثلثه مذکوره از خضر صادر یافت
پس چرا در دفتر این اجمال بود نزد موسی علیه السلام بعبارت مختلفه مذکور است
چرا خرق کشتی بوجود استناد داد و بعبارت گفت احدی گفت فاردت ان ا
اعیبها و قتل غلام بوجه جمع ذکر کرده گفت فاردنا ان و ساختن
دیوار بحضرت جل علا اسناد داده گفت فاراد ربک جواب این شبهه چیست
چون ساعی از ایشان در ربود در مانده و حیران شد و آثار عجز و انفعال در جبهه اش
ظاهر شده و ساعتی سر بجیب تفکر فرو برد بعد از تامل بسیار سر برآورده گفت
تفنن عبارت است چون جوابش نا موجه بود سائل از روی تمسخر گفت
نبود اگر دهان کج روییست   چه گویی که زدی در فراخ میدانی   داد او نوه
بفقیر گفت جوابی خوب معقول نیکو گفتم مرا چه قدرت و یارا که با وجود
قلت استطاعت و عدم بضاعت در مقابل فضلا سخن گویم اما این قدر میدانم

که هر کس نکرد هنوز میسر است لیکن چون تکلیف فرمودید بحکم المأمور
معذور لازم شد که بقدر مقدور اکثر آنچه بخاطر قاصر رسید بعرض رسانم
قدوم من اگر مدعی کید که اما خضر علیه السلام از هنگام تقریر و تکلم صدق
کلام بود ملحوظ نداشت و بمقتضای وضع عبارات جواب چنین گفت و آب
بلاغت ارباب وجود علم و مهارت بر لغات عرب کلامی بود که یک بار در
مجلس گفته باشند باز بعینه اعاده نمایند بلکه عبارت ثانی خالی از تفنن باشد
نزد فصحای عرب تمام است گفتم اگر منظور حضرت خضر اظهار بلاغت و اتیان
و عبارت در انشا بود پس بایستی که در حال تنبیه خضر حضرت موسی را کلمه
ألم أقل لك إنك لن تستطيع معي صبرا را بعینه بتکرار نفرماید بلکه بالفاظ مختلفه
متحده المعانی ادا فرماید و قطع نظر از همه اعتراض شما بالاتر از این مسئله است
میکنند چنانچه هیچ کلامی فصیحتر از قرآن نمیتواند بود پس شما در تکرار
آیات سوره والمرسلات که ویل یومئذ للمکذبین و سوره الرحمن
که فبأی آلاء ربکما تکذبان است چه میگویید همانا باعتقاد شما کلام
حضرت باری جل شأنه غیر فصیح باشد در جواب مبهوت و ساکت شده
و رنگ باخت گفتم اما بتواتر و صحت پیوسته حدیث قائل سنیه با اینکه حضرت
رسول صلعم فرمود من فسر القرآن برأیه فقد کفر جواب داد صحیح است
و در نزد ما کسی که چنین کند کافر است گفتم پس چرا … جواب خود
بتفسیر مذکور شد بود بسبب اثبات تفسیر خود … ام
تفسیر را نمیدانید بیا برید اگر در واقع تفسیر شما موافق تفاسیر خواهد
بود … نخواهم کرد اما مکابره … والا

بمقتضی

بمقتضای حدیث مذکور تکفیر شما خواهم نمود کرد بمجرد استماع این کلمات برادر بیحیا
زده برسنت جاهلان عمل نموده … گفتم علاوه بر همه این …
از این سخنان بازآمده در مقدمات علمی گفتگو کنید احوال شما مناسب تر است در بین
اثنا چه رسم رقعه حدیث استغفار حضرت سید مختار که ذکر آن در صدر صحیفه ثبت
کرده اند … داد و التماس جواب نمود خواست چه ملاحظه بنده بحکم الملهم
نویسنده … مبادرت نمود گفتم عزیز من شما یک … در مطالعه
رقعه توقف فرمایید فقیر چند کلمه زبانی سوال کنم گفت بگو گفتم در منطوق
آیه مبارکه وما ینطق عن الهوی ان هو الا وحی یوحی چه میفرمایید
اینها از جمله محکمات است و یا متشابهات یا ناسخ یا منسوخ جواب داد از جمله محکمات است
و حکم آن در شریعت غرا تا روز قیامت جاری و باقی خواهد بود گفتم پس بحکم این آیه
قول و فعل حضرت پیغمبر صلعم از ابتدای عمر تا انتها بموجب وحی الهی باشد هر که
در این باب شکی داشته باشد کافر مطلق … العیاذ بالله اگر کسی به بعضی
اقوال پیغمبر صلعم اعتبار ننموده رای خود را معتبر داند در باره او چه میفرمایید گفت
اما اگر رد و جرح کرده و هر که رد و جرح کند نزد جمیع فرق اسلام کافر مرتد و واجب
القتل است … او نزد الله مقبول نیست و جای او در درک اسفل است گفتم خواه
قریب العهد باشد و خواه بعید العهد با آنکه حکم قریب العهد دیگر است گفت در ما
سمعنا فیه … صفت یکیست گفتم الحمد لله … بیان کردید لعنت خدا و نفرین
رسول بر کسی باد که از این عقیده برگردد حضار مجلس را بر این گواه گرفته …
اگر صاحب … از این حرف عدول نماید و از راه عناد تلبیس حق بباطل کند شما از جاده
انصاف نگذشته بحکم و لا تکتموا الشهادة لوجه الله کتمان حق نخواهید کرد بعد از
تاکید … مطالعه رقعه … گفتم اقرأ کتابک کفی بنفسک

اليوم عليك حسيبا اینک صحیفهٔ تو باز کرده نامهٔ اعمال برخود بدیده زهر
خنده کرد چون آب از سر گذشته بود تقیه کردن عبث نمود گفتم ملاذ من
عاقبت اندیشی داودی نداده گریه جدا از بین خنده در نظر داشته باشید گفت
من نسبت بجهل و بکبر بحکایت عمر سه جواب بر این حدیث نوشته ام گفتم مرکب
جواب کلام و قرآن باشند از قائل بحث ان کلام نباشند ابا شما بحث این
حدیث قابل هستید گفت بلی اما جوابها هم دارم گفتم جواب اینحدیث بینی
از مطالعه فرمودید و حضار مجلس شاهد و اصحاب بنگرانید گفت حاشا ام
در حالتی که عمر عقیدهٔ فاسد داشته باشم چه لازم کلام حضرت سید الانام
علیه و آله الصلوة و السلام در وقت مرض موت شبیه هذیان باشد گفتم
انکار او در مضمون بیک مگر باعتقاد شما در ان حالت واجب الاطاعه و مرجع ضمیر
و ما ینطق عن الهوی نبود و حال آنکه حق تعالی در محکم کتاب خود از مخالفت
امر آنحضرت تحذیر و تهدید و تخویف فرموده قوله تعالی فلیحذر الذین
یخالفون عن امره ان تصیبهم فتنة او یصیبهم عذاب
الیم الکلام این محل هیچ حق طلب خفته گفتم از ... بمقتضای کریمه اقیموا الشهادة لله
ادای شهادت بر شما واجب است چرا از حکم حق خاموش مانده اید و در مضمون
کلام معجز نظام و حال حضرت سید الانام علیه و آله السلام و جواب و ناصواب
عمر بن الخطاب نامه منتها شد از جمله حضار مجلس شخص استنفار نمود گفتم بحث
من در اینست از چه با اعتراف جامع احادیث صحیح بخاری و مسلم و غیرهما
حضرت سید الثقلین از غایت شفقت و نهایت رافت نسبت با امت
هنگام رحلت از دار محنت فرمود ایتونی بدواة و قرطاس اکتب
لکم شیئا لن تضلوا بعده ابدا عمر بن الخطاب منع نمود آنحضرت را

بعد

بعد ازین به منسوب ساخته مانع نوشتن وصیت و احضار دوات و آلات کتابت
گشت بنابرین کسی نسبتی بآنحضرت التفات ننموده تا آنکه آنسرور بمرتبه رنجید
و بسیار آزرده شد تا بوجود خلق عظیم انباشتند از حجرهٔ طاهره اخراج فرموده
از شما انصاف مطلوبست اما این کلام هدایت انجام در نظر لازم بهذیان
منتهی شد که عمر گفته بود و دلالت بر کمال عقل و شعور آنسرور میکند ایشان بنفاق
گفتند حاشا و کلا ما نفهم کلام را بهذیان نسبت کنیم گفتم از مسلمانان
عشیره کافر با وجود اصرار در کفر و بغض و عناد با حضرت رسول در گفت از انجا
سخن و ان سخن نشنیده بود و چنین خواست کلام آنحضرت را بهذیان و کلمات
و امثال آن منسوب کنند از خوف خدا بلکه از ترس تشنیع سخن دانایان روزگار نتوا
نستند جرات کرد و میگفت شاید کلام محمد را ارفع است الحق با امثال این
مزخرفات نسبت کنند التشخیص از که سخنان فی المجلس مطلقا از آن منقطع
استعلام نمود ا محمد و سنا عمر چرا مانع از وصیت شد بحکم و لا تلبسوا الحق
بالباطل الحق نفس الامر باشد افاده فرمایند تا تشفی خاطر حاصل آید جواب داد
اخبار تاریخ شنیده ام که حضرت پیغمبر مصداق آیه قل انما انا بشر مثلکم
از جمله بشر است و لازم نفس انسان ادراک حالات اختلاف و تغیر در مزاج و تبدیل
در ارکان و ابدان و جوارح و حواس و قوا بوده میباشد و از حال نجاة امیکم و دند سید
امجاد در اثنای کتابت وصیت و ... آنحضرت را ... الانت عارض شود و چیزی
چند نبویسد و ... باشد و موجب فتنه و فساد امت گردد لهذا گفت
بالفعل کتاب خدا بما کافی است بمصداق کریمه و لا رطب و لا یابس الا فی کتاب مبین
جمیع ما یحتاج در قرآن است و حال نامه تو ... حاصل است ... منع نمود گفتم الحمد لله
خود قائل شدید بدانکه عمر بموجب نقل ... انحضرت رسول
صلعم در نبوت آنحضرت در شک بود چنانکه صاحب صحیح مسلم با این مضمون تصریح

نمود و قال عمر ما شککت فی نبوة محمد کشکی یوم حدیبیه و قول بد نسبت که بدو رسول
نفاق محض و شرک کفر است و مستلزم لعنت و غضب الهی و دخول
نیران و سوء خاتمت و وخامت عاقبت است کما قال جل
وعلا ویعذب المنافقین والمنافقات والمشرکین والمشرکات
الظانین بالله ظن السوء علیهم دائرة السوء وغضب الله علیهم
ولعنهم واعد لهم جهنم وساءت مصیرا طرازی تقریر بر حال ظاهر شد که
کدورات احوال و وهم طول داشت بیهوش و غش بر حال و دلیل ضر السبیل و اذی
ملت از استیلای شدت مرض و ضعف و هوا بر نفس یعنی از سه یوم عمر دم نزدن
دوست مبرکه پس در این حال قبول قول آنحضرت نکردن و در موافقت امراد
از وقوع فتنه ترسیدن و تصدیق آیه تحذیر نمودن و ظن الشک بر آنحضرت
تصور کردن و حق بوده مأمور آنحضرت ندانستن و آنرا بتحکم حکم خوف گردانیدن
و خلایق را در فتنه و ضلالت انداختن و از طریق هدایت بر اهل اسلام افکندن
و ظن باطل خود بوسخن الستی داوه ان بعض الظن اثم را نشنیدن دلیل است
بر عدم ایمان او کما قال الله تعالی ومن یعص الله ورسوله ویتعد حدوده
یدخله نارا خالدا فیها وله عذاب مهین دیگر ائمه در این مقام استدلال
شما به آیه قل انما انا بشر مثلکم از جهت نا موجه بنا بر آنکه عمر بعد از واقعه
ابله رحلت حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم قریب سیزده سال
زنده بود چرا در ایام خود اظهار این توجیه نکرد گفت هر چند اظهار
نکرد اما این معنی منظور بود گفتم هر سر این هر چه بر شما کجا و چون حاصل
شد و حال آنکه حضرت رسالت پناه بر طبق آیه مبارکه وان یقولوا تسمع لقولهم

بهما

بر مانه القمر بعض منافقان مطلع بوده گفت پس آیه قل انما باعتقاد
شما چه معنی دارد گفتم افتؤمنون ببعض الکتاب وتکفرون
ببعض فما جزاء من یفعل ذلک منکم الا خزی فی الحیوة ا
لدنیا ویوم القیمة یردون الی اشد العذاب وما الله بغافل عما
تعملون گفت شما میگوئید بکدام آیه دلیل از قرآن در رد دیدم گفتم
آیه قل انما بشر را گوش دادن و از یوحی الی فراموش نمودن
و وما ینطق عن الهوی را بیاد نیاوردن و خطاب زجر آمیز
رفاقت ابن الخطاب منظور داشتن و کلام الله را بقول او منسوخ
منسوخ دانستن و از جاده صراط مستقیم شرع محمدی لغزیدن و از طریق
حضرت رسول منحرف شدن و از اولاد گردش بر بدن و بعمر ابن
الخطاب پیوستن و قول او را بر قول رسول ترجیح دادن و قباحت
این معنی را نفهمیدن و در استهلاک نفس حق کوشیدن از شما
افضلیت و صحبت را فرق نکرده اند بدیع و بعید است و بیجا
عمر از جهل و کمال غفلت بر آن حق بکلمات باطل معنی بود
باطل با اهل رسول عام و خاص کردیده گفت عمر و زبیر رسول با نظر
یقین باید ندیر امر خطر و ارشع تحریر و صیت دیده باشد گفتم
بار تعقیب از بیان آن بر غیرت و لطافت طبع و نظافت نفس
در آمیزد و دست هوس بلاغت ادراک در آویزد و رتبه جلیل القدر
و ذات آنحضرت را بحکم آیه کریمه وجعل بینه و بین اهل

هارون اخری درباره حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام بمصدق
حدیث صحیح انت منی بمنزلة هارون من موسی صاحب
مرتبه ... است محقق است و بعد شاعر ... را از جمله ندمای حضرت
رسول صلی الله علیه و آله و سلم شمرده بلکه در عبارات صحیحین علی
ستغفار میشود ... باعتقاد ایشان عباس ابن عبد المطلب یا ابوبکر ... و بعد
بلکه او منع وصیت را معصیت عظیم میدانسته و سبب فتنه کلام
اهل خود در باب شرو ... بسیار شور آمیخته و قول ... در اسلام
حادث شد این مخالفت بود و عبارت مشهورستانی صاحب ملل
و نحل مؤید این مقصود است پس بی اتفاق جمهور متقدمین و متأخرین
ثابت شد که باعث فتنه عظیم شده و فتح ... نه والفتنة
اشد من القتل و قال النبی صلعم الفتنة نائمة لعن الله من ا
یقظها و در طبع سلیم ظاهر است که فتنه خوابیده را بیدار
کردن فعل قبیح است پس باعث عقد و نقل فتنه کردن قبیح
و فاعل ... ان مطعون و ملعون است گفت در جواب
قصد دل معزز است و اراده عمر هدایت خلق بود غرض پس اگر
اتفاقا فتنه وقوع خلایق در ضلالت انداخته باشد تغیر او جبتکه
او بمقتضای انما الاعمال بالنیات از ثواب ... محروم نخواهد بود گفتم
اعتقاد اهل حق آنست که اگر عمر تابع رسول ... شده و حکم
رسول خدا ... شده بحکم آیه کریمه و ما آتیکم الرسول فخذوه و ما
نهیکم عنه فانتهوا انقیاد امر و امتثال آنحضرت نمود موجب آن
نوشته

نوشته عمل میکردند درانصورت هر چند بقول باطل عمر است در فتنه و
وضلالت میبودند و مع هذا بر ثواب میدانستند چه در انصورت ... معذور
معذور میبودند و اگر عمر خود را باطاعت محض صادق تکلیف میدانست قدم
در وادی خلاف نمیگذاشت حضرت نمیفرمود گفت باباشم از
روی شفقت و رأفت بتصدیق آنحضرت قایل شده باشد گفتم
ان مدعی عست بقول خودش گفت که ان الرجل لیهجر علیهم السلام
و یهجر گفت لانسلم ان یهجر بمعنی هذیان باشد بلکه بمعنی بیهاجر
از بیدیفت خواهد بود گفتم اهل لغت در هیچ کتاب یهجر بمعنی یهجر
نقل نکرده اند و غرض نیست اینم توجهات را در اصطلاح عرفا
عذر بدتر از گناه میگویند عجب از بعض فضلا که جهت اصلاح مخالف
بعضی سفها اهتمام بلیغ نموده خود را تمام بکار زند و جهت خصم را در
معرض انفعال در آورند وهم یحسبون انهم یحسنون
صنعا پس بعضی ... العریق نتشبث بکل حشیش از جا در آمد و
گفت از غایت عناد و عداوت تو دلیا را با عمر است تتمه کلام
او را دلالت بر حسن عقیدت او ست ... و حال آنکه عمر نه
کتاب الله حسبنا ازکفر او است گفتم شخص را ز ... غوی
اگاه نباشد پیوسته در بالای منبر ... رؤس الاشهاد بگوید باواز بلند
... کل الناس افقه من عمر حتی المخدرات فی الحجال او را دخیره
ذوی العقول نمیرسد ... از عمر ... کتاب الله ... جواب داد

که شاید او از راه تواضع و کسر نفس گفته باشد گفتم شاید اما او در این بحث
مبحث مدخلیتی ندارد بنابر آنکه از ابتدای آفرینش عالم تا انقراض آن
هیچیک متواضع تر از حضرت رسول نبود در تمامت عمر شریف این
قسم تواضع و کسر نفس نفرموده‌اند و عمر بکدام سنت و فرموده پیغمبر
عمل کرده گفت مگر شکر نعمت کرده است گفتم که آن نعمت الهی موجب
آیه و لئن کفرتم ان عذابی لشدید با موصل بعذاب شدید
است باز گفت که گفتم پس چرا بموجب آیه و اما بنعمة ربک
ربک فحدث عمل ننموده و بکتمان نعمت علوم الاعظم
نعمای الهی است اقدام نموده بر تقدیر تسلیم اگر خصم بگوید که دعوی
بی بینه و برهان مقبول نیست چه هرگاه باعتقاد شما او دانشمند یکی
از شما است و بر وفق دعوی دلیلی بکند رانید و از علوم او تتمه بیان
فرمائید و دعا و مناجات را از لفظ او منقول است نظام حدیث رسیده تا
بیکی از ائمه معصوم باشد اعلم او در چه درجه بود و حال آنکه اکثر از تواریخ ظاهر
میشود که عمر در مدت عمر نتوانست سورة البقره را حفظ کند
والله اعلم بحقایق الامور چون مباحثه رسید مبهوت شده دیدم آثار
انفعال از چهره زرد وش ظاهر است سکوت او موجب شماتت آید
سخن قصه گفتم حالا حال راست بگوئید و حجت تمکین نکنید آیا
حدیث ایتونی بدوات و قرطاس چنانکه در پیش گذشت
بمنزله وحی الهی است نعوذ بالله تصدیق قول عمر کرده حمل بهذیان

پیغمبر

پیغمبر میکنید از تصدیق یکی تکذیب دیگری لازم می‌آید پس اگر
تصدیق عمر میکنید تکذیب پیغمبر کرده‌اید مستلزم کفر است که شده و در شق ثانی
مقرر باشد ثابت است که اینقدر حضرت رسول را در انحطاط منصب النبوة قرار
داده‌اید چون کلام باین مقام رسید باز در جواب فرو ماند بعد از تفکر
و تدبیر بسیار سر بر آورد و گفت چنین در شأن الذی کان
یا بنیه موافقا بالوحی والکتاب وارادت اقل مرتبه خاصه
اجتهاد دنیوی صلاح در آن دید که ارادت ان یا نبی حاضر نشود
گفتم هرگاه باعتقاد شما رای او با وحی و قرآن موافق بود پس
چرا اعتراف فضلاء مقام منتشر در مسائل شرعیه غلط کرده
بعد از آنکه حضرت امیر المؤمنین علیه السلام تنبیهش میکرد
میگفت لولا علی لهلک عمر مگر آنکه قابل بغلط بعضی و حتی شده
گفت لازم نیست که المجتهد هم صائب باشد مقرر است که
المجتهد یخطی و یصیب ممکن است که در معنی قضیه خطا کرده باشد
گفتم اجتهاد مفید ظن است و حق تعالی در قرآن مجید فرموده که ان
الظن لا یغنی من الحق شیئا گفت تعلیل صحابه نمودن و نسبت
رکیک بایشان منسوب ساختن غرابت تمام است تکلیف صحابه کبار حضرت
سید مختار از عجائب و نوادر گفتم از حسن تقریر شما کفران حجت
ثابت نمیشود گفت قول بعضی از مجتهدین و محققین چرا نموده‌اند شده
گفتم عوض نمودم هر چند این جواب مطابق سؤال من نبود اما هرگاه شما

جهت رعایت معتقدی خود نص آیه وقعه پدید وما ینطق عن
الهوی او تصدیق نمیکنید اگر ما بهم این مهملات و مزخرفات و بعضی
مغربات شما او تعظیما للتفضیل الرسول تکذیب کنیم یا نا نکوهیده بعد
چون تو جمهور اهل اسلام و اجتماع جمیع علمای فاضل و فضلای
کامل در مقابل نص باطل است اجتهاد شخص نا شخص و مکرد ایشم
مجلس بزبان خود بجهل او اعتراف نمود آمد در یکدم حساب شما ایشم
وحال آنکه قرآن آیه ومن لم یحکم بما انزل الله فاولئک هم الکا
فرون ناطق است گفت خبر دهند قلیل او نمیرسد که تکفیر جم
غفیر و طعن در عقاید جمعی کثیر کنند طایفه اهل سنت و جماعت
که طنطنه صیت اسلام ایشان بکره اثر رسیده و دبدبه کوس حسن
عقیدت ایشان از چرخ دوار گذشته است بکننده کفر
حال او ریضا در شرف رعب بوجود ایشان رواج دارد گفتم در
حقیقت و نفس الامر کافر کسی تواند بود تصدیق برهین
فرقانی و حجج ظاهره قرآنی کرد عدت ومنقلبت قلت و مذمت
کثرت نص صریح است نمکنند چون قوله تعالی وقلیل من عبادی ا
لشکور وما معه الا قلیل ویؤمنون الناس ولا یذکرون
الله الا قلیلا فشربوا منه الا قلیلا و نحو ذلک قوله عز و جل
لا خیر فی کثیر وان کثیرا من الناس لفاسقون وان تطع
اکثر من فی الارض یضلوک عن سبیل الله ان یتبعون
الا الظن

الا الظن ولکن اکثر الناس لا یشکرون ولکن اکثر
هم یجهلون وقوله تعالی ام تحسب ان اکثرهم یسمعون
او یعقلون ان هم الا کالانعام بل هم اضل
سبیلا و اقتباس انوار حقایق معانی آن موافق بدعای سبحانه از
مشکات نبوت ننموده بمحض تسویلات شیطانی و تسویلات نفس
مغرور شده گفت آیا اهل قبله را با دلیل و برهان در سلک کفار
منسلک شمرده گفتم کفر اهل سنت بدلایل قرآنی و احادیث ثابت است
از قرآن آنکه تهدید وعید بدرک اسفل و وعده عدم قبول توبه و عذر
منافقین در قیامت با وجود آنکه یهود و نصاری بحکم آیه کریمه الم تر
الی الذین نافقوا یقولون لاخوانهم الذین کفروا و برادران کفر
یکی ایشان هیچ یکی از ایشان بلکه هیچیک از طغات و بغات چون
نمرود و عاد و فرعون و شداد در جهان دعوی الوهیت کرده اند در
عذاب درک الاسفل خود با منزل مخصوص اند واما از حدیث متواتر
بمصداق کلهم فی النار الا واحده به افتراق گروه گرده
یک در دین و تهمت اعتقاد خود را برگزیده تر از دیگران میدانند
وهمه فرقه ها همه و حدیث وان واهل قبله اند مغضوب ومغلوب در یار
خواهند بود و دعوی متابعت و افضلیت بدون تقوی و طهارت
وخوف و خشیت مسموع و مقبول نیست الا باطاعت برگزیده کان بار
احدیت لیس از حاصل کلام مفهوم شد معنی کفر و امتناع او

واجب الاتباع پادشاه مطاع یعنی صاحب شریعت و اولیای کرام
آنحضرت و چون سر رشته باین مقام رسید تنزل نموده گفت آیا
روا باشد عمری را که عمر عزیز خود را در صرف خدمت آنحضرت کرده
باشد بهمین یک کلمه کافر دانستن و لعن گفتن گفتم از آن جهت هرگاه ابلیس لعین
با وجود آن تقرب در بارگاه احدیت و وفور علم که حضرت عبادت بجز
امر الهی و گفتن انا خیر منه مردود و مطرود و معزول درگاه حضرت
اله گردید پس عمر نیز در رعایت عمر و تقرب که همین یک بار ترک
فرمان برداری و مخالفت قول حضرت رسول الله بمقتضای آیه
کریمه من یطع الرسول فقد اطاع الله منوط و مربوط بآن نمایان
نموده بگفتن یک کلمه با وجود نسبت بجناب پیغمبر کافر شده باشد قبل
تعجب نیست و این خود مسلم الثبوت است که اگر عمر عذر عرض کردی البته
کند با و خبر رسید گفت باعتقاد شما در خلفای راشدین احتمال ضلالت هم
میرود گفتم باعتقاد پیغمبر صلی الله علیه و آله هم گفت بکدام حجت
گفتم اگر احتمال گمراهی نمی‌رفت آنحضرت چرا میفرمودند ائتونی اکتب
لکم کتابا لن تضلوا بعده ابدا العیاذ بالله پس قول پیغمبر بی معنی نبود
بل واجبست آنانکه را منع نوشتن وصیت نامه شدند گمراهی آن دانسته
دانند چه عدم ضلالت ایشان را در نوشتن و معمول داشتن آن وصیت
نامه بود و اگر کسی در مضمون آیه ولی محمدیه افان مات او قتل
انقلبتم علی اعقابکم از روی انصاف تامل نماید حقیقت بعض

از سر این حدیث برا و منکشف میگردد گفت ما را خبر رسید که اکثر
افعال و اقوال اصحاب کبار را نایم گفتم اذا لم تستحی فاصنع ما
شئت بمجرد شنیدن این سخن شور و غوغا برانگیخت گفتم چه قوم
هستم در مقدمات علم فضل را اثری ندارد دلیل ساکت بر حقیقت
خود در بیان درد دین اشنا والله فقیر پرسید که آخر اختلاف صحابه بکجا رسید
جواب دادم چون حضرت پیغمبر کاغذ طلبید جمعی با این جرئت نمودند
جمعا جا و بیجا گفتن شدند و خوشدل شده گفت به آنکه حاضر بودن
آلات کتابت کامل شده و جمعی دیگر خصوصا عمر در منع مبالغه
نمود و پیغمبر در آن وقت مضاف دارد تا آنکه از هر طرف آواز بلند
شد و حضرت پیغمبر بتنگ آمده از این معنی رنجیده که فرمود برخیزید از نزع
پیش من سزاوار نیست و بعد از خروج فرمود مگر علی علیه السلام و فضل ابن
عباس را بنشینید گفتم از این تقریر که دیگر شنیدید و ثابت شد آیات ...
اصلا هیچ ایمان نداشتند و اگر داشتند گذاشتند چه حق تعالی باطل
ایمان ایشان را بسبب رفع صوت و جهر اقوال نمود رسول خدا و نمود وجه
فرموده کما قال جل شانه یا ایها الذین آمنوا لا ترفعوا اصواتکم فوق
صوت النبی و لا تجهروا له بالقول کجهر بعضکم لبعض ان
تحبط اعمالکم و انتم لا تشعرون و ایشان با عمر از حکم کتاب
منحرف شدند نه از خدا ترسیدند و نه از رسول خدا شرم داشتند
و نه از ملامت خلق اندیشیدند و نه از احباط اعمال ملاحظه کردند

گفت مگر ایشان بحکم آیهٔ لقد رضی الله بعد از بیعت الرضوان نزول یافته
از عشرهٔ مبشره نبودند گفتم مسلما که چنین باعتراف شما در مقدمه و مقدمهٔ
اسامه وغیره سر از اطاعت حضرت رسول بر تافته نکث بیعت
الرضوان نمودند و در تحت آیهٔ فمن نکث فانما ینکث علی نفسه
و نقض آن و کرهوا رضوانه فاحبط اعمالهم در آمدند و اگر اینها
از جملهٔ مؤمنان می‌بودند حضرت خیر البشر ایشان را بمصداق و لا تطرد
الذین یدعون ربهم بالغداة والعشی و آیهٔ شریفهٔ فتطردهم
فتکون من الظالمین از پیش خود نمی‌راندند بلکه بحکم و لا تعد عیناک
عنهم از ایشان اعراض نمی‌فرمودند چرا مخالفت کلام الهی
از حضرت رسول الله بامر جلیل القدر فاستقم کما امرت
مامور است اصلا و قطعا متصور نیست جواب شافع ممتاز فرمایند پس بمصداق
فبهت الذی کفر در جواب عاجز ماند و منقطع شد آنگاه بعد از
خطاب کرده گفتم حالا دانستید و حقیقت مذاهب بر شما معلوم گردید
فرحوت که از این جوابها تشفی حاصل نشد بلکه بیشتر در رنگ انکار هم آنگاه
المخدوم الا ان خصم ساکت نشده بر خواستند و فرمودند که الحال ساعت عصر
شریف‌تر از آنست که بتقسیم مهملات ضایع شود وقت نماز
تنگ شده است اذا باید که نموده بنده بدنبش و گفتم مخدوما
چه نماز بر جملهٔ مکلفین واجب است اما از مؤمن صحیح صحیح است اول
ایمان خود را درست کنید بعد از آن بقیام نماز اقدام فرمایند در این حالت
یکی از شاگردان

یکی از شاگردان ارشد او را عرق حمیت بحرکت آمده شروع در حرف
و ناسزا نموده گفت تشنیع صحابهٔ کرام نمودن سلیم نیست که استخفاف
علما هم بیکی گفتم تعریف ایشان چون کنیم که گفتند او هم
طالب علم و فاضل است و هم سید صحیح النسب است گفتم ملا
معذور خواهید داشت که بنده از نسب و حسب شما آگاه نبودم
الحال بیشتر بباید که با شما هم کار رسیدم چنین پیش آمده گفتم بفرمایید
سیادت اولاد و اعظام اولاد کنند گفت از اولاد حضرت پیغمبر
گفتم از نسل کیستند گفت از نسل حضرت مرتضی علی علیه السلام گفتم
باز شما بفرمایید که چه مذهب دارید گفت حنفی مذهبم گفتم آیا
مرتضی علیه السلام حنفی مذهب داشت خجل شده مستفسر گشت حالا
از چه وجه پرسیدن عیب دارد آنست که مذهب از آبا و اجداد تجار
بطنا بعد بطن بشما رسیده و شما دانسته آن صراط مستقیم و منهج
قدیم را ترک نموده و مذهب حنیفه را ترجیح داده اید بر این تقدیر
لازم چنین می آید هم استخفاف دین پیغمبر و هم استخفاف
مذهب خلفای آنحضرت و هم استخفاف آبای عظام کرام
کفر محض است کرده باشید چه آنست که آن مذهب پشت
بپشت و دست بدست بشما رسیده و بر این تقدیر میگویم دعوی
سیادت شما درست نیست با باشد که نطفهٔ رسیده باشد و النعم
قبلا ذالعلوی تابع ناصبی بمذهب فما هو من ابیه ما

فان الکلب اکرم طبعا لان الکلب تبع ابیه فیه ازین
سخن اهل مجلس خندیدند و مفسد و مخدوم برنجیدند القصه بعد از تمام
سفره پیش آمد و طعام کشیدند و لنگری کلان پیش مخدوم نهادند
و طبقهای کوچک در پیش مردم دیگر نهادند چون طعام [illegible] کم بود
سفره چین از لنگری که فقیر در کنار بنده ریخت بنده از آن
خوردم و تعریف اول طعام چنان کردم که جمیع اهل مجلس آرزوی
آن طعام کردند هر یک که فقیر طلبیده سفره چین تمام طعام
را قسمت کرده پیش مخدوم نماند بنده گفتم حکایت غریب
مقام بخاطرم رسید اگر اجازت نقل کنم گفتند بشنویم گفتم شنیده
ام که شیخ صدوق [illegible] قریه از قریهای زابلستان عبور افتاد در آنجا جمعی جنازه
تابوتی برداشته دید رسیده انتظار [illegible] معتمد آنجا بود گفت انتظار
یک گوشه دیگر میکشیم شیخ زیاده شد و در کشف [illegible] اجال الحاج [illegible]
جواب داده در کتاب دیده ام که جنازه باید چهار گوشه بر دارند
و این نفهمیده چند تفحص کردم زیاده از گوشه سیم نرسید چهارم
جناب [illegible] شیخ [illegible] غلط او دریافت که در حمل جنازه تربیع
سنت است او چهار گوشه چهار کوسه فهمیده پس از تسلیم
ظهر [illegible] پیش آمده گفت دیشب جناب حضرت رسول صلی الله علیه و آله
در خواب دیدم و آنحضرت مرا گفت اگر کسی از مجالس آخوند یک
موی خود بغیر [illegible] از عذاب [illegible] التماس [illegible] از شما

دارم

الالام

دارم که برسم تبرک [illegible] و فردای خود برم آخوند شیخ
قبول نمیکند [illegible] داشتند ریش خود را بمقراض [illegible] بدست او داد و او نصف
ریش و موی آخوند [illegible] از کیفیت و او مطلع شده دگر
یک التماس نمودند از یک موی آخوند و آخوند بمقراض داد و آخوند
که موی ریش آخوند مشرف تمام شد نوبت بالاخره رسیدند بر سر او
و آخوند را بزیر دست و پا انداختند تمام موی ریش و ابروی او کندند
و آخوند شد کوسه و شیخ پیش آمده و گفت حالا جنازه را بردارید که چهار
گوشه شما شد یکسر جنازه را آخوند و سه طرف دیگر را آن سه کوسه برداشتند
و بردند بقبرستان و بعضی برداشته بودند از ریش و موی آخوند
بایشان رسیده بود شیخ صدوق [illegible] وقت موی ریش آخوند بلند
شد نصف نمایید و همه ماه بماه اطراف و جوانب [illegible] آمدند
و ریش آخوند میکندند و از برای تبرک بمردم میبردند و بعد دیگر خدا
داند چه خود در مسئله [illegible] گفتگو شد او گفت در این مسئله حق
بجانب اهل سنت است زیرا که همه آدمیان [illegible] خلق و مجبور [illegible]
سبب ارتکاب کبایر و ذنوب مثل از زنا و غیره حق تعالی آفریده
است بالضروره معلوم گشت که هر عاصی مرتکب معاصی میشود
بمعاونت حق تعالی خواهد بود پس بهدایت عقل ثابت شد که فاعل جمیع
افعال از خیر و شر در حقیقت حضرت باری [illegible] تعالی شانه
عن ذلک اگر چه این شبهه [illegible] جواب [illegible] تا پاره کاغذ [illegible]

مه

ودادت و علم غایت کنید تا کلمات چند که شنوید این خود
باشد به رسم چنین رحمت فرمودند چند فقره از اول دعا مختصر
نوشته به دستش دادم ساعتی مطالعه کرده استغفار رجوع کرد
از سخن من پیشتر گیست گفتم نمی‌بینی و ما سطحیم بجود شنیدن این سخن
کاغذ را پاره و طیش به لبان رسید گفتم حال شما در حقیقت از همه
زیرکه این کلمات نوشته شد در شما خوانده به نفس شماست که اثر شما کار
نه کفت چه گفتم زیرا آلات و ادوات و غیره که تا بنت تمامه
از شما حاصل شد گفت من بقصد نوشتن این کلمات نه دم و لیکن
نکردم گفتم چرا بایمن زود در از عقیده خود عمده دل گردید پس
این اقرار نفس خود نه پسندید چون چند نفر که از

جمیع نقایص منزه است و افعال تعالی شانه
خالی از حکمت نیست و اگر افعال اشتر زند
ظلم لازم آید و نه پسندید تعالی شانه
عن ذلک بعد تفکر استعمال مقام
نموده الحمد لله رب العالمین
روز شنبه پنجم شهر محرم
الآخر سنه ۱۲۹

سبحانک اللهم یا من شرح صدورنا بمحبة رسوله المصطفى
خاتم النبیین وطهر قلوبنا بولایة ولیه المرتضى صالح المؤمنین
ونور ضمائرنا باقتفاء اولیائه الاکرمین واصفیائه المقربین
وفسح سرائرنا باتباع احبائه المنتجبین وسادات الخلق اجمعین
ونجوم سماء المعارف والیقین ونصلی اللهم على رسولک النبی علم
بلایه فی اداء امانتک حتى طال عناؤه فی ابلاغ رسالتک وجاهد فیک
حق الجهاد وتحمل من اهل الجحود فیک العناء وانتجب لارشاد الامة
نفسه التی کانت افضل فی سبیلک عترته الطاهرة العلیة فصل علیه افضل
ما صلیت على احد من انبیائک المقربین واصفیائک المکرمین
ونصلی على وصیه وخلیفته وصاحب اعلامه وقسیم جنته والبیت
والحرم وامیر العرب والعجم افضل المجاهدین واشرف المقاتلین
صاحب الجود مالک الحلم وباب مدینة العلم مظهر العجائب ومظهر الغرائب
امام المشارق والمغارب والذی حبه فرض على الحاضر والغائب
ابی الحسنین علی بن ابی طالب علیه وعلى زوجته المعصومة المقهورة ذات
المصائب والنوائب والاحزان ام السادات الشهداء وفلذة فؤاد
الشفعاء بنت خیر الانبیاء وحلیلة سید الاوصیاء البتول العذراء
ام الائمة النجباء فاطمة الزهراء وعلى الامامین الهمامین السیدین

النقي بن النقي بن الشمس بن القمر بن النجيب الانسي بن الملكي
الامامي بن العالمي بن الفاضلي بن الكاملي بن المظلوم بن
المعصوم بن الحرون بن الشهيد بن الغريب بن القتيل بن الكئيب
للجنة زينتي وللعرش زينتي وللحب شيعتي وللعصاة الامة
شفيعتي وللمطيع ~~للجنة زينتي وللعرش مهيمني مثلي~~ نبيين
سبطين ولم تقع قلدني وللزهراء قرة عين ابي محمد الحسن ابي
عبد الله الحسين وعلي بابي الائمة المعصومين الحجج المظلومين
صلوات الله عليهم اجمعين ولعنة الله على اعدائهم الى يوم الدين

عظم الله اجورنا بمصابنا بالسيد الكونين وقرة عين العالمين مصباح الجنان ونقي
وقبلة الحرمين وفخر البطحاء والحرم وحجة الله على العرب والعجم ونور
ولد آدم والقمر الطالع من الصفاء والمروة صلى الله وحبيبه وخليل الله
ونجيبه المؤيد من عند الله ابي القاسم محمد بن عبد الله ورزقنا الله
شفاعته العظمى يوم الفزع الكبرى وادخلنا تحت لوائه الاعظم وجعلنا
من حزبه المعظم